

Guia didàctica Aules de Cinema contra el racisme



¡Mezquita, no!


Realització: Elisenda Polinyà i Nieves Prieto per Zinhezba

Índex

1. Cinema i Drets Humans	pàg. 1
1.1 Zinhezba	
1.2 Drets Humans	

2. Aules de Cinema	pàg. 7
2.1 Què volem?	
2.2 Intenció educativa	
2.3 A qui ens adrecem	
2.4 On i com	

3. Conèixer la situació: Anàlisi i context del tema	pàg. 10
3.1. Conceptes claus: drets i llibertats	
3.2. Models de gestió de la diversitat cultural	

 4. Capbussar-se en les imatges	pàg. 26
4.1 El curtmetratge documental	
4.2 Fitxa tècnica i sinopsi	
4.3 Tres moments claus del curt	
4.4 Vocabulari cinematogràfic	

5. Cinema, Drets Humans i Educació. Propostes didàctiques	pàg. 32
Activitat 1. La primera impressió	
Activitat 2. Què és la cultura	
Activitat 3. Babel	
Activitat 4. Què menges	
Activitat 5. Amor intercultural	
Activitat 6. Identitats i pertinences	

6. Actua	pàg. 47
7. Per saber-ne més...	pàg. 49
8. El mapa de Peters	pàg. 55



Zinhezba

www.zinhezba.org

Nieves Prieto- Direcció Programes

Elisenda Polinyà- Coordinació Pedagògica

elisenda@zinhezba.org

Tel: 679116264

1. Cinema i Drets Humans

1.1 Introducció

Zinhezba, és una associació sense ànim de lucre, que va néixer en 2005 amb la idea de convertir el suport audiovisual, conegut i habitual per als nois i noies, en un espai d'acostament a un gènere majoritàriament oblidat per les sales de cinema: el **Cinema de Drets Humans**, que mostra realitats que no tenen com a única funció l'entreteniment, sinó que plantegen grans oportunitats per a reflexionar amb infants i joves.

És bo anar al cinema per a divertir-se i evadir-se de vegades, però també és necessari mirar de front històries i problemàtiques, que per llunyanes que siguin, ens afecten cada vegada més en aquest món globalitzat. Reivindiquem l' esforç per a entendre i conèixer millor aquest món que està canviant i del que formem part, a través de **l'educació en els valors**.

Estem contentes: aquest és el quart any, des que al juny de 2004 es va realitzar en el Centre Cultural Montehermoso una nova experiència: Les Aules de Cinema i Drets Humans, dintre del Festival Audiovisual de Vitòria-Gasteiz. Varem endegar l'activitat durant quatre dies i ara cobrim els mesos del calendari escolar. El lloc era Vitòria-Gasteiz i actualment hem estat a 6 municipis més: Bilbao, Amurrio, Llodio, Agurain, Getxo i Eibar. Tot això confirma que hi ha un interès de la comunitat educativa pels Drets Humans expressats per mitjà del cinema i que existeix una sensibilitat per part de les institucions, que recolza la difusió d'aquesta iniciativa.

Aquest any, la nostra Associació comença a Catalunya i volem fer-ho al Barcelonès, tenint en compte que la majoria de nens, nenes i joves que participen en aquestes Aules de Cinema i Drets Humans, hauran tingut l'oportunitat d'anar al cinema recentment. Les cartelleres dels cinemes ens ofereixen una varietat de propostes diverses en gèneres i temàtiques, gairebé de producció nord-americana per raons comercials.

El cinema és un arma poderosa: la llum en moviment entra des de la nostra retina al nostre cervell, provocant emoció, fixant altres realitats en el nostre imaginari. Els mitjans audiovisuals, a causa del tipus de llenguatge que el caracteritzen, estimulen capacitats per a globalitzar, sintetitzar, establir relacions i processar informacions, i això suposa el desenvolupament d'una altra manera d'aprendre. Els alumnes, cada vegada en major mesura, es socialitzen a través de mitjans i tecnologies de naturalesa audiovisual i informàtica, amb freqüents continguts violents. La creació d'una **consciència crítica** és una eina necessària per a defensar-se del constant bombardeig d'imatges negatives a les quals es veuen sotmesos.

Per això impulsem **l'educació en Drets Humans** (EDH), que és el procés pel qual les persones aprenen sobre els seus drets i els drets dels altres en un marc d'aprenentatge interactiu i participatiu. L'EDH s'interessa pel canvi d'actituds i comportaments, la promoció de l'intercanvi de coneixements i informació, tot això encaminat cap a una cultura de la pau.

Les informacions que ens arriben a través dels mitjans de comunicació ens alerten de les constants violacions d'aquests Drets en tot el món, que sovint ens bloqueja. Enfront d'aquesta informació fragmentada i immediata, proposem una formació profunda en Drets Humans, amb l'objectiu de conscienciar sobre la seva importància i motivar a l'acció, implicant a tots els sectors socials per a la seva reivindicació. No ens cansem de repetir-ho: **Els Drets Humans són per a tots i els hem de defensar entre tots**.

1.2 Els Drets Humans

Uns mínims morals de justícia

Els Drets Humans són exigències elementals que pot plantejar qualsevol ésser humà pel sol fet de ser-ho, i que han de ser satisfetes perquè es refereixen a unes necessitats bàsiques, indispensables per poder-nos desenvolupar com a éssers humans. Són uns drets tan elementals que, sense ells, resulta difícil portar una vida digna. Pel fet de ser tan necessaris per la persona es diu que són:

- **Universals:** han de ser reconeguts a tots els éssers humans, sense excloure ningú. Es tracta d'unes exigències mínimes que s'han de garantir a tothom en reconeixement de la condició d'humans que tots tenim.
- **Prioritaris:** en el sentit de que, en cas que entrin en conflicte amb altres drets, han de ser protegits de forma prioritària.
- **Innegociables:** cap societat pot negar als seus membres la protecció d'aquests drets. Si, per exemple, no disposa dels mitjans necessaris per satisfer en un moment donat el que anomenarem "drets econòmics, socials i culturals" de tots els seus ciutadans, no pot conformar-se al·legant que li resulta impossible; s'ha d'esforçar per aconseguir els mitjans necessaris i distribuir-los de manera que tots vegin satisfets els seus drets.

A més, totes les societats han de contribuir en el context mundial per tal d'aconseguir que es respectin els drets de totes les persones, sigui quina sigui la societat concreta a la qual pertanyen.

En resum, els Drets Humans són uns MÍNIMS MORALS DE JUSTÍCIA que han de ser satisfets perquè, sense ells, no es pot construir una societat justa ni un món en pau i harmonia.

Generacions de Drets Humans

Els Drets Humans han anat adquirint reconeixement al llarg de la història mitjançant un lent procés d'aprenentatge moral que encara no ha finalitzat. Fins ara, s'hi poden distingir tres grans fases, que se solen anomenar "les tres generacions" dels Drets Humans.

- **Primera generació: els drets de la llibertat**

La "primera generació" és la dels drets civils i polítics. Van començar a ser reivindicats a partir del segle XVI per la burgesia, que s'enfrontava a l'Antic Règim: són el dret a la vida i a la integritat física, a pensar i a expressar-se lliurement, a participar en el govern del propi país, a no ser detingut sense un motiu legal, a ser jutjat amb garanties d'imparcialitat, a tenir propietats, a comerciar lliurement, etc. En línies generals, podem considerar que aquests drets s'inspiren en un valor moral bàsic que els serveix de guia: la llibertat.

- **Segona generació: els drets de la igualtat**

La "segona generació" es refereix als drets econòmics, socials i culturals, com el dret a un lloc de treball i a un salari just, a la vivenda, a la salut, a l'educació, a la cultura, a una pensió de jubilació, etc. Aquests drets van ser reivindicats sobretot pel moviment obrer al llarg dels últims segles. Amb ells es pretén dotar d'un suport real als drets de la primera generació, perquè difícilment es poden exercir els drets civils i polítics si no es gaudeix d'uns ingressos econòmics mínims, d'una protecció contra la malaltia i d'uns mínims nivells culturals.

Aquest tipus d'exigències van anar obrint camí a una nova mentalitat segons la qual no n'hi ha prou amb que l'Estat mantingui l'ordre públic i garanteixi el compliment dels contractes; cal que, a més, actuï positivament per tal que els drets de primera generació no siguin un privilegi d'uns quants, sinó una realitat per tothom. Per aquesta raó es diu que la segona generació constitueix un conjunt d'exigències de la igualtat.

- **Tercera generació: els drets de la solidaritat**

Els anomenats drets de "tercera generació" defensen que totes les persones tenen dret a néixer i viure en un medi ambient saludable, no contaminat de pol·lució i soroll, així com a néixer i viure en una societat en pau. Aquests drets no han estat recollits encara en una declaració internacional, però són tan bàsics com els anteriors, ja que si es viu en un ambient contaminat o en un entorn de guerra, difícilment es podran aconseguir els drets de primera i segona generació.

Perquè es puguin aconseguir els drets de tercera generació és necessària la solidaritat internacional: si alguns països es comprometen a no contaminar, però d'altres no, com es podrà acabar amb la contaminació del medi ambient? Mentre no existeixi un compromís ferm per part de tots els països per controlar el tràfic d'armes, com es podrà acabar amb les guerres?



RESPECTAR ELS DRETS A NIVELL GLOBAL I LOCAL

Drets civils i polítics

L'abolició de l'esclavitud ha estat la fita més important en aquest àmbit, si més no en la mesura que es respecti la prohibició universal d'aquesta pràctica decretada en una convenció internacional el 7 de setembre del 1956. Però en l'actualitat, malgrat aquesta convenció, en molts països es violen de forma sistemàtica i massiva els Drets Humans més elementals: es practiquen tortures, desaparicions, detencions il·legals, maltractaments als presos, marginació de la dona, etc.

Els esforços de l'ONU

En principi, hauria de ser la comunitat internacional, a través de l'ONU (que té per finalitat protegir i promoure precisament els Drets Humans) l'encarregada de denunciar aquestes violacions, així com de prendre mesures eficaces perquè els governs que no respecten les llibertats bàsiques rectifiquin la seva conducta. Però, evidentment, aquest organisme per si sol no podrà aconseguir res si no disposa del recolzament material i moral dels països que es diuen respectuosos amb aquestes llibertats. L'experiència ens mostra que la pressió internacional sobre els governs que no

respecten els Drets Humans és sovint un mitjà eficaç per aconseguir que aquests països emprenguin les reformes necessàries pel respecte dels drets cívics.

Iniciatives ciutadanes

Molts dels ciutadans que voluntàriament desitgen aportar un gra de sorra a la consolidació de les llibertats bàsiques ho fan a través d'organitzacions no governamentals (ONGs), com Amnistia Internacional, Creu Roja Internacional, etc., i treballen en molts països del món per denunciar les violacions d'aquests drets i ajudar les víctimes.

La fam

Pel que fa referència als drets de segona generació, és evident que hi ha milers de milions de persones en els països de l'anomenat Tercer Món que no disposen dels mitjans de subsistència més indispensables. La manca d'aliments, les malalties curables i l'analfabetisme són les principals mancances de la majoria de la humanitat. La misèria és la primera causa de mortalitat al món, malgrat que tècnicament és possible atendre les necessitats mínimes de tothom. Es

tracta, però, d'un problema moral, no tècnic. Es deu, en última instància, a la manca de solidaritat entre les persones. L'ONU disposa d'una agència especialitzada per enfrontar-se al problema de la fam: la FAO (Organització de les Nacions Unides per l'Agricultura i l'Alimentació). També en aquest camp existeixen un munt d'ONGs que recolzen projectes de lluita contra la fam: Mans Unides, Ajuda en Acció, Intermón, Càrites, etc.

Condicions de treball infrahumanes

Actualment existeix un gran nombre de països en els quals les persones, inclosos els nens, es veuen obligades a treballar en condicions insalubres, al llarg de jornades de dotze hores diàries o fins i tot més, sense seguretat social ni protecció contra l'atur, i pràcticament sense drets sindicals. Els països rics no hi posen gaires objeccions, ja que són les seves pròpies empreses les que troben mà d'obra barata i dòcil en aquests països. Els sindicats dels països rics sí que acostumen a protestar, entre altres coses perquè aquest tipus de pràctiques està portant a la desaparició de molts llocs de treball al Primer Món. L'Organització Internacional del Treball (OIT), amb seu a Ginebra (Suïssa), és l'encarregada de l'ONU per ocupar-se d'aquest tipus de problemes. Però és evident que si els països membres d'aquesta organització no es prenen seriosament la necessitat d'abordar-los, poc podrà fer l'organització per sí sola.

Pau i equilibri ecològic: és urgent una solució solidària respecte als drets de tercera generació. Cal denunciar el fet que els governs dels països més rics no acabin de comprometre's en la lluita contra la pol·lució, ni pel control del tràfic d'armament. Això permet que les grans empreses continuïn contaminant, i que els conflictes bèl·lics que es produeixen als països pobres trobin fàcilment les armes que necessiten perquè les guerres continuïn.

No obstant, algunes agències de l'ONU i nombroses ONGs estan fent un gran

esforç a favor del medi natural (ADENA, Greenpeace, etc.), mentre que d'altres es preocupen dels refugiats que fugen dels escenaris bèl·lics (ACNUR, Médicos sin Fronteras, Médicos del Mundo, etc.).

L'acció a favor dels Drets Humans

- Al nostre propi entorn:

De vegades som nosaltres mateixos els que violem els drets de les persones que ens envolten, o bé els que callem quan d'altres ho fan davant nostre. Hi ha mestresses de casa que pateixen una situació de menyspreu i semiesclavatge exercida per part de la seva família. Hi ha nens que pateixen marginació i maltractaments per part dels seus propis companys de classe. Sovint deixem que determinats individus destrossin el material escolar o les pertinences d'alguna persona sense aturar-nos a pensar que estem cometent una injustícia. També de vegades contaminem el medi ambient amb escombraries, sorolls o fums, i no ens adonem que estem atemptant contra els drets de tothom. En resum, per defensar els Drets Humans hem de començar per respectar-los a nivell local. Per tal de fer-ho, cal que ens preguntem quines injustícies podem estar cometent o tolerant, i com hem d'actuar per acabar amb aquestes situacions.

Línies generals d'acció a favor del Drets Humans

A més d'estar atents perquè es compleixin en el nostre entorn més proper, aquestes són algunes de les tasques que es poden dur a terme per la promoció dels Drets Humans a nivell nacional i internacional:

1. Difondre'ls: donar-los a conèixer per tal que totes les persones puguin reclamar-los i ajudar a protegir-los.
2. Exigir el seu compliment a les autoritats i als particulars, esgotant tots els mitjans legals per aconseguir-ho: cartes de protesta, recollida de signatures, manifestacions, etc.
3. Associar-nos i participar en les organitzacions de voluntaris que treballen per ells (veure punt 6 de l'índex).



Paolo Pellegrin / SABA

2. Aules de cinema i drets humans

2.1 Què volem?

La finalitat de les Aules de Cinema i Drets Humans és aconseguir una doble alfabetització: Per una banda, conèixer què són els Drets Humans, i alhora crear consciència crítica vers el llenguatge audiovisual. Creiem que són dues temàtiques bàsiques per comprendre el món que ens envolta actualment.

2.2 Intenció educativa

- Aprofundir en els drets fonamentals de les persones mitjançant la educació en valors.
- Desenvolupar el sentit crític vers els mitjans audiovisuals, amb la finalitat d'integrar la imatge a l'univers dels coneixements.
- Endinsar-nos en el coneixement del llenguatge cinematogràfic com a mitjà per sensibilitzar i conscienciar, a través dels seus recursos expressius.
- Ampliar el camp de visió a d'altres societats i cultures per aconseguir el respecte a la diferència.
- Identificar violacions dels drets humans en qualsevol àmbit i estimular la solidaritat amb els que les pateixen.
- Diferenciar drets i violacions, partint de documents i declaracions universals tant nacionals com d'organismes mundials.
- Detectar notícies i informacions d'actituds positives en referència als Drets Humans.
- Aprofundir en les vies de solució a nivell local i global i motivar a la acció, a través de la implicació de l'alumnat.
- Estudiar els diversos llenguatges i formes de transmetre la informació: premsa, còmic, cinema, reportatges... En relació amb la violació dels diversos drets de les persones.
- Aconseguir més respecte vers les persones pel que fa a la seva edat, sexe, raça, opinió, necessitat i cultura.

2.3 A qui ens adreçem, on o com?

Les Aules de Cinema i Drets Humans van adreçades a estudiants d'entre 8 i 18 anys i també a mestres, educadors i personal docent, tenint en compte que els continguts del material pedagògic poden ser implementats en diferents assignatures i espais educatius, des de la complicitat entre el claustre de professors, per treballar amb els alumnes de manera transversal.

Per dur a terme la nostra activitat optem preferentment per un Centre Cultural o Cívic, ofert per l'Ajuntament local, como ha estat el cas del Centro Cultural Montehermoso a Vitòria-Gasteiz. L'aula de cinema es realitza en una sala de projecció del centre, que conti amb els elements necessaris:

- Projector i pantalla
- Reproductor de DVD
- Equip de so adequat

La capacitat màxima de l'aula és de 25 alumnes por sessió. La durada, d'una hora i mitja a dues hores.



Les Aules pas a pas:

1. Per les Aules de Cinema fem una selecció prèvia de curtsmetratges i migmetratges pel seu interès pedagògic, dins l'àmbit dels Drets Humans. D'acord amb el centre s'escull un programa adequat a l'edat i la temàtica que es vol treballar.
2. És recomanable fer un treball previ i/o posterior a l'aula. Per això proposem al mestre una sèrie d'activitats pedagògiques contingudes a les guies, que pretenen sensibilitzar, preparar i aprofundir en els temes exposats a la pel·lícula seleccionada.
3. Es fa una activitat introductòria, on presentem als alumnes els Drets Humans, el llenguatge audiovisual i la temàtica concreta de la pel·lícula.
4. Visionat del material audiovisual.

5. Després de la projecció del film, fem un taller socioeducatiu amb una metodologia activa i participativa, per estimular la reflexió personal i col·lectiva, aprofundint al voltant de temàtiques relacionades amb el contingut de la pel·lícula.
6. Per acabar fem una avaluació de l'activitat tenint en compte la opinió tant dels alumnes com del professorat, a través d'un breu formulari.

Programació de Cinema i Drets Humans

Actualment contem amb 28 curtmetratges distribuïts en quatre programes. Volem ressaltar la cura amb que escollim aquests materials: pretenem oferir produccions independents i de qualitat, que "enganxin" als alumnes per la seva temàtica i actualitat. Volem contribuir a trencar el tòpic de que al Cinema de Drets Humans només hi ha produccions de baix pressupost, amb bones intencions, però de baixa qualitat audiovisual. Una mostra clara del que diem és el llargmetratge "En el mundo a cada rato", que consta de cinc curtmetratges, i que fou presentat a la secció Zabaltegi del Festival de Cinema de San Sebastià al 2004, el qual hem inclòs en el nostre programa.

Trobar aquestes peces no és fàcil, per les seves característiques són fora dels circuits comercials. Busquem a festivals de curtmetratges nacionals i internacionals, així com a festivals específics de Drets Humans, com el Human Rights Film Festival de Nova York, o el Festival d'amnistia Internacional a Amsterdam. A nivell local, col·laborem amb el Festival Internacional de TV de Barcelona i l'Observatori Europeu de TV Infantil. En aquesta tasca de selecció ens ajuda la nostra experiència de programació de la mostra de Drets Humans del NEFF, Festival de Cinema Europeu de Vitoria-Gasteiz.

3. Conèixer la situació

3.1. Conceptes clau: drets i llibertats

Constitució espanyola:

Art. 16 Llibertat de pensament, consciència i religió

Es garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i les comunitats sense més limitació, en les seves manifestacions, que la necessària per al manteniment de l'ordre públic protegit per la llei.

1. Ningú no podrà ser obligat a declarar sobre la seva ideologia, la seva religió o les seves creences.
2. Cap confessió tindrà caràcter estatal. Els poders públics tindran en compte les creences religioses de la societat espanyola i mantindran les conseqüents relacions de cooperació amb l'església catòlica i les altres confessions.

Art. 20 Llibertat d'expressió

1. Es reconeixen i protegeixen els drets:
 - a) A expressar i difondre lliurement pensaments, idees i opinions mitjançant la paraula, l'escrit o qualsevol altre mitjà de reproducció.
 - b) A la producció i creació literària, artística, científica i tècnica.
 - c) A la llibertat de càtedra.
 - d) A comunicar o rebre lliurement informació veraç per qualsevol mitjà de difusió. La llei regularà el dret a la clàusula de consciència i al secret professional en l'exercici d'aquestes llibertats.
2. L'exercici d'aquests drets no es pot restringir mitjançant cap tipus de censura prèvia.
3. Aquestes llibertats tenen el seu límit en el respecte als drets reconeguts en aquest títol, en els preceptes de les lleis que el desenvolupin i, especialment, en el dret a l'honor, a la intimitat, a la pròpia imatge i a la protecció de la joventut i de la infància.

Declaració dels Drets Humans:

Article 19

Tot individu té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les seves opinions, el d'investigar i rebre informacions i opinions, i el de difondre-les, sense limitació de fronteres, per qualsevol mitjà d'expressió.

Article 18: Llibertat de pensament, consciència i religió

Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, així com la de manifestar la seva religió o la seva creença, individualment o col·lectivament, tant en públic com en privat, per l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.

Segons el diccionari:

Religió: Conjunt de creences o dogmes sobre la divinitat, de sentiments de veneració i temor envers ella, de normes morals per la conducta i de pràctiques rituals per donar-li culte.// Virtut que mou a donar a Déu el culte degut.

Culte: conjunt de ritus o cerimònies religioses amb què es rendeix homenatge de religió a Déu, o de veneració als esperits superiors o als sants.

La llibertat de culte significa que la fe religiosa transcendeix el fur íntim dels seus titulars i es manifesta cap enfora; es pot fer de maneres molt diverses, des de la concurrència a temples i altres llocs visitats pels fidels per venerar o adorar la seva divinitat, fins a l'ús d'ornaments o vestimentes que reflecteixin les creences personals. El culte públic constitueix un conjunt de ritus, cerimònies i accions externes que no són necessàriament íntimes, sinó privades.



Foto: Nieves Prieto

3.2. Models de gestió de la diversitat cultural

La gestió de la diversitat cultural en una societat es pot donar des de diferents posicionaments polítics i ideològics. Al llarg de la història trobem diferents respostes possibles, en funció de les actituds del grup majoritari davant les minories, que van des del genocidi fins la integració sociocultural. A partir de la segona meitat del segle passat, des d'una perspectiva democràtica, es va desenvolupar un important debat sobre la gestió de la diversitat que va generar diferents models teòrics que ja han esdevingut clàssics.

3.2.1. Respostes davant la diversitat cultural

De les actituds del grup dominant davant la diversitat cultural en dependran les polítiques de gestió i les possibilitats d'incorporació dels grups minoritaris.

La presència de diversitat cultural no és un fenomen nou, sinó que històricament les societats han hagut de donar resposta i gestionar la seva diversitat interna. Aquestes respostes han estat múltiples i molt diverses, responent a diferents posicionaments polítics i ideològics. Les polítiques de gestió i les possibilitats d'incorporació dels grups minoritaris en una societat depenen en bona mesura de les actituds del grup majoritari dominant.

Observem quines són, a grans trets, les possibles actituds del grup majoritari i en quina resposta es tradueixen:

RESPOSTES A LA DIVERSITAT CULTURAL (ACTITUDS DEL GRUP MAJORITARI)

Disposició a facilitar el manteniment de la llengua i la identitat cultural minoritària?

		sí	no
Disposició a oferir i transmetre la cultura majoritària?	sí	INTEGRACIÓ CULTURAL	ASSIMILACIÓ
	no	SEGREGACIÓ CULTURAL	ETNOCIDI/ GENOCIDI

(A partir d'un esquema de Francesc Carbonell)

Quan no es facilita el manteniment de la cultura minoritària ni s'ofereix la possibilitat d'incorporar les minories al grup dominant, l'única opció és la desaparició de la minoria.

1. Quan el grup majoritari no està disposat a facilitar el manteniment de la llengua i la identitat cultural minoritària, però tampoc a oferir la possibilitat d'incorporar les minories en el grup majoritari, l'única opció resultant és la **desaparició** d'aquestes. Aquesta opció pot prendre varies formes:

El genocidi

consistent en l'exterminació sistemàtica dels membres d'un grup ètnic o cultural minoritari. El racisme ha legitimat i justificat històricament el genocidi. Els assassinats massius d'indis a Amèrica del Sud, l'holocaust jueu a l'Alemanya nazi, les matances entre hutus i tutsis a Ruanda i altres exemples recents es justifiquen perquè els altres no són considerats humans i per tant exterminar-los no és un crim.

L'etnocidi

consisteix en la destrucció sistemàtica de les formes de viure i de pensar de les persones pertanyents a un grup ètnic o cultural minoritari. L'etnocidi també es sustenta en els plantejaments racistes: la jerarquització dels diferents grups, la consideració que el grup dominant és millor i superior als altres, és el que justifica la destrucció de les cultures. Trobem exemples d'etnocidi en l'obra evangelitzadora d'alguns missioners a Amèrica del Sud, ja a partir del s. XVI, en l'expansió dels imperis colonials al s. XIX i fins l'actualitat.

L'expulsió

una altra forma de supressió de la diferència és el desplaçament forçat o l'expulsió de determinats grups: a Espanya trobem com a exemples històrics l'expulsió dels jueus a finals del s. XV, o dels moriscos a principis del s. XVII.

2. Una altra opció de resposta, derivada de la negació a incorporar els grups minoritaris tot i reconeixent-ne el dret a mantenir la seva cultura, és la **segregació**.

Segregació: política de separació de les comunitats ètniques, culturals, religioses...

La segregació estableix un doble raser i les diferents comunitats reben un tracte diferenciat i desigual, sense cap contacte entre elles.

Segons aquest plantejament, s'estableix un "doble raser": les diferents comunitats reben un tracte diferent i desigual i estan sotmeses a ordenacions diferents. Quan aquesta postura s'ha assentat sobre els postulats del racisme ha generat la **segregació racial**, de la qual en trobem exemples històrics en les polítiques segregacionistes dels Estats Units (en alguns estats fins als anys 60) i l'**apartheid** de Sudàfrica (entre 1948-1991). En aquest darrer cas, cal destacar que, paradoxalment, el grup dominant no era el majoritari numèricament, sinó que la minoria blanca (hereva directa del poder colonial) controlava la majoria negra (que va esdevenir una majoria "minoritzada").

3. Una tercera resposta derivada de nou del no reconeixement del dret dels grups a mantenir els seus trets culturals és l'**assimilació**. Segons aquesta postura, no es reconeixen els drets culturals dels "diferents", que per tal d'incloure's en la societat estan obligats a assimilar-se a la població majoritària o dominant.

Assimilació: postura de negació o no acceptació de la diversitat. Es pretén que les minories s'assimilin a la població majoritària, és a dir, que renunciïn als seus trets culturals característics i adoptin els trets culturals majoritaris com a propis.

L'assimilació no reconeix els drets culturals de les minories i pretén que aquestes es confonguin o es dissolguin en la població dominant, perdent la seva especificitat i identitat.

L'assimilació ha estat una resposta molt freqüent històricament. En trobem exemples cada vegada que un grup minoritari queda dissolt dintre del grup dominant, assumint o copiant els valors, patrons de comportament i altres continguts culturals que li són imposats. A la història d'Espanya n'és un exemple clar les conversions de jueus i musulmans (l'alternativa era l'expulsió): obligats a canviar no només els costums, la forma de vestir i menjar..., sinó fins i tot els noms i cognoms.

Els exemples que hem posat i les opcions que hem plantejat són clarament incongruents amb els plantejaments d'una societat igualitària i, per tant, es tracta d'opcions que no es poden contemplar en el nostre context polític i social actual. De tota manera, malauradament no només trobem exemples d'aquestes respostes a la presència de diversitat cultural en la història llunyana, sinó que en la nostra història més recent i en la nostra actualitat encara trobem contextos on no estan garantits els drets humans i les llibertats democràtiques. L'extermini entre hutus i tutsis a Rwanda o entre bosnis i serbis a l'antiga Iugoslàvia són exemples de genocidis massa recents i dolorosos com per no tenir-los en compte.

Traslladem-ho al centre

Aquest tipus de respostes tenen repercussions evidents en l'educació:

- Les polítiques segregacionistes suposen l'existència de sistemes educatius segregats (això quan contempen el dret de les minories a accedir a l'educació, que no ha estat sempre així històricament).
- La ideologia assimilacionista suposa, en l'àmbit educatiu, la negació i l'oblit de qualsevol diferència: l'única cultura que té cabuda en el sistema educatiu és la dominant, i els membres dels grups minoritaris s'hi han d'adaptar sense cap tipus de suport ni atenció específica.

És evident que aquestes ideologies no només no permeten superar la situació d'especial vulnerabilitat o, fins i tot, de discriminació de les minories, sinó que fins i tot reforça i incrementa les desigualtats.

3.2.2. El debat contemporani sobre la gestió de la diversitat

En les societats democràtiques actuals, el debat sobre com gestionar la diversitat s'ha de situar fonamentalment en la perspectiva de la **integració sociocultural** a partir del reconeixement dels drets humans bàsics i de les llibertats democràtiques. Malgrat això, hi ha molts matisos possibles i, en alguns casos, les opcions tenen a veure amb postures assimilacionistes o segregacionistes. Aquests termes, però, adquireixen un significat molt diferent al que hem vist en l'apartat anterior quan els situem en el marc del debat contemporani sobre la gestió de la diversitat.

El debat contemporani sobre la gestió de la diversitat, iniciat a Estats Units i Canadà, s'ha d'entendre sempre en un marc democràtic.

Les societats nord-americanes d'Estats Units i Canadà, caracteritzades per la composició diversa de la seva població i per l'existència d'importantes minories ètniques i culturals, van ser l'entorn on es va iniciar aquest debat, des dels anys 60 i amb especial força a partir de la dècada dels 70.

Als estats europeus, malgrat l'existència de diversitat cultural interna i la presència d'algunes minories històriques, la qüestió del pluralisme cultural no es planteja fins més endavant. La Segona Guerra Mundial suposarà l'inici d'importants moviments migratoris (d'entrada i sortida), i molt especialment en els anys 50 i 60, coincidint amb la reconstrucció i l'expansió industrial dels països de l'Europa nord-occidental i la davallada dels índex de natalitat.

Aquest debat, a Europa, es veu motivat fonamentalment per la presència de població immigrada estrangera.

Durant aquest període, l'arribada de mà d'obra estrangera procedent dels països del sud d'Europa o de les possessions colonials transforma les societats del centre i nord d'Europa (sobretot de l'Alemanya Federal, França, Bèlgica, Suïssa, Holanda i Àustria). És aleshores que els països europeus veuen la necessitat de desenvolupar els seus propis models i les seves pròpies polítiques. A Espanya i a Catalunya, el desenvolupament del debat serà una mica posterior, sobretot a partir dels anys 90 i molt directament relacionat també amb l'arribada de població estrangera.

Models teòrics de gestió de la diversitat

El debat sobre la gestió de la diversitat, tant en el context nord-americà com en el context europeu, s'ha articulats entorn de diferents nocions i conceptes que han anat variant i desenvolupant-se sobretot a partir de les darreres dècades del s. XX i fins l'actualitat, i ha generat diferents propostes i models. Tot i que a nivell teòric aquests models plantegen diferents opcions de gestió de la diversitat cultural en un sentit genèric, s'han desenvolupat en bona mesura en relació als fenòmens migratoris i a la presència de població d'origen immigrat.

No hi ha una evolució unilineal entre els diferents models, sinó que es basen en posicionaments teòrics i polítics diferents i depenen molt del context en el qual es desenvolupen.

No es pot plantejar una evolució unilineal entre els diferents models de gestió de la diversitat, malgrat n'hi hagi de més antics que d'altres. En realitat són models diferents que es basen en

posicionaments teòrics i polítics diferents, i que depenen molt del context en el qual es desenvolupen.

Model segregacionista

pren el seu nom de les posicions segregacionistes que hem comentat, però s'ha d'interpretar des d'una perspectiva democràtica. En aquest model es considera el fet migratori com a temporal i bàsicament de caràcter econòmic. Per tant, no es fomenta cap tipus d'intercanvi de valors ni de costums, ni la integració de la població immigrada (però això no vol dir que no es respectin els seus drets). Aquesta població resta aïllada de la societat receptora en espera que acabi la feina i el temps d'estada i retorni al seu lloc d'origen.

Trobem un exemple en el model alemany del treballador convidat ("gastarbeiter"), una fórmula que permetia l'entrada de treballadors estrangers en un moment de gran demanda de mà d'obra. Aquesta població restava aïllada de la població alemanya i no es promovia la seva integració, perquè la idea subjacent d'aquest model és que, una cop s'acabés la feina, tornarien al seu lloc d'origen.

Model assimilacionista

Aquest model, també entès des d'una perspectiva democràtica, condiona la integració en la societat receptora a l'assimilació d'un sistema de valors i de lleis de caràcter universal (definit per la societat receptora) per part de la població immigrada. S'accepten els valors i costums de la població nouvinguda, reconeixent la igualtat de totes les persones sempre que no alteri el model universal prèviament definit. Aquest model, però, no aconsegueix evitar l'aparició de conflictes, ja que la població d'origen immigrant continua essent, de fet, discriminada pel seu origen.

N'és un exemple el model francès, segons el qual les persones d'origen estranger aconsegueixen la ciutadania de dret sempre que acceptin com a propis uns valors "francesos" comuns, que són els prevalents i únics reconeguts en l'espai públic. La diversitat cultural, en aquest cas, queda relegada a l'àmbit privat.

Model multicultural

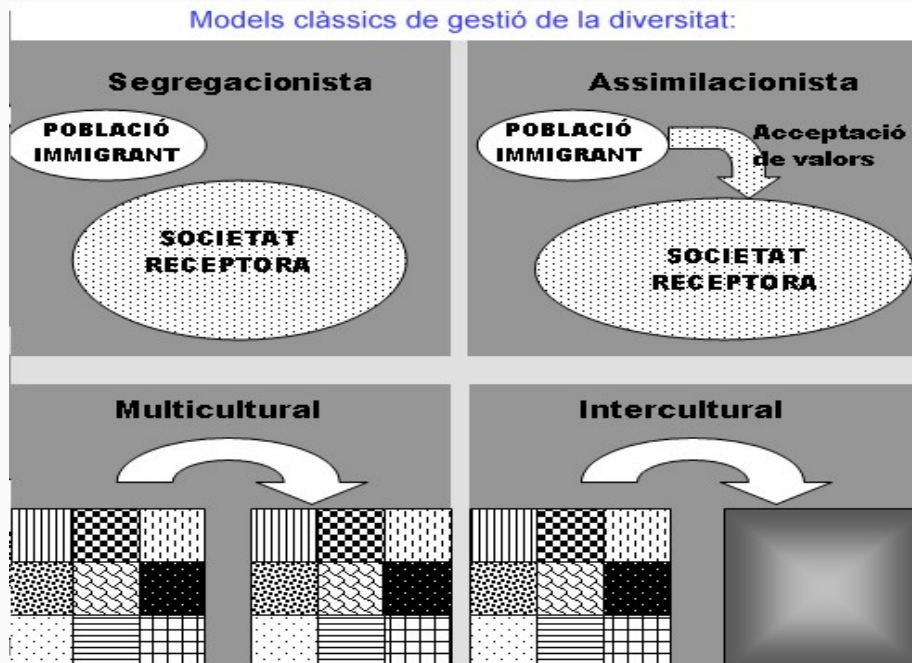
Es caracteritza per la segmentació dels diferents grups culturals, molt cohesionats entre ells però sense influència dels uns sobre els altres. Els riscos d'aquest model són la guetització i la discriminació, perquè les comunitats s'estructuren jeràrquicament i cada grup es queda tancat en si mateix. En trobem exemples en el model anglosaxó (mosaic, "melting pot"...), desenvolupat sobretot a Estats Units, Anglaterra i Canadà.

Traslladem-ho al centre

En algunes societats, aquesta perspectiva s'ha traduït en la creació d'escoles específiques per a les minories: és el cas de les escoles musulmanes o les escoles per a pakistaneses a Anglaterra. Cal no confondre-ho amb la perspectiva segregacionista, ja que en aquest cas es pretén mantenir l'equitat i garantir els mateixos drets i oportunitats a totes les comunitats i grups culturals. De tota manera, a la pràctica, hi ha una segregació real de les diferents comunitats.

Model intercultural

A partir del reconeixement d'una situació de multiculturalitat, aquest model proposa crear una societat amb la suma dels valors, costums i creences de tots els grups socioculturals, des d'una consideració d'igualtat i de respecte absolut vers tots ells per tal de construir una cultura comuna. Malgrat que aquest concepte s'hagi utilitzat per definir polítiques concretes (per exemple a Canadà, concretament al Quebec, a partir dels anys 70) és un model molt teòric que no podem identificar en cap entorn concret.



Sobre els models de gestió de la diversitat

S'han utilitzat diferents metàfores per explicar la perspectiva multicultural. Vegem les més conegudes:

El "**melting pot**" (que es podria traduir com *olla barrejada*) representa la societat com una gran olla on els diferents ingredients (els grups culturals) es barregen, sense perdre la seva especificitat.

Una altra metàfora, també culinària, és "**l'amanida variada**", on els diferents ingredients conviuen en la mateixa safata, però mantenint cada un el seu gust.

En la metàfora del "**mosaic**", cada grup és una tessella, una de les petites peces de marbre, que en combinació amb la resta, conformen el dibuix de la societat.

PREMISSES BÀSIQUES PER A L'EDUCACIÓ INTERCULTURAL

1. SOM MÉS IGUALS QUE DIFERENTS

2. TOTS SOM DIVERSOS EN RELACIÓ A ALGÚ ALTRE

3. TOTES LES PERSONES SOM INDIVIDUS COMPLEXOS

4. TOTS TENIM PREJUDICIS I ACTITUDS QUE SE'N DERIVEN

5. LA DIMENSIÓ EMOCIONAL DELS INDIVIDUS ÉS BÀSICA

6. ELS CONFLICTES SÓN INEVITABLES I ENRIQUIDORS

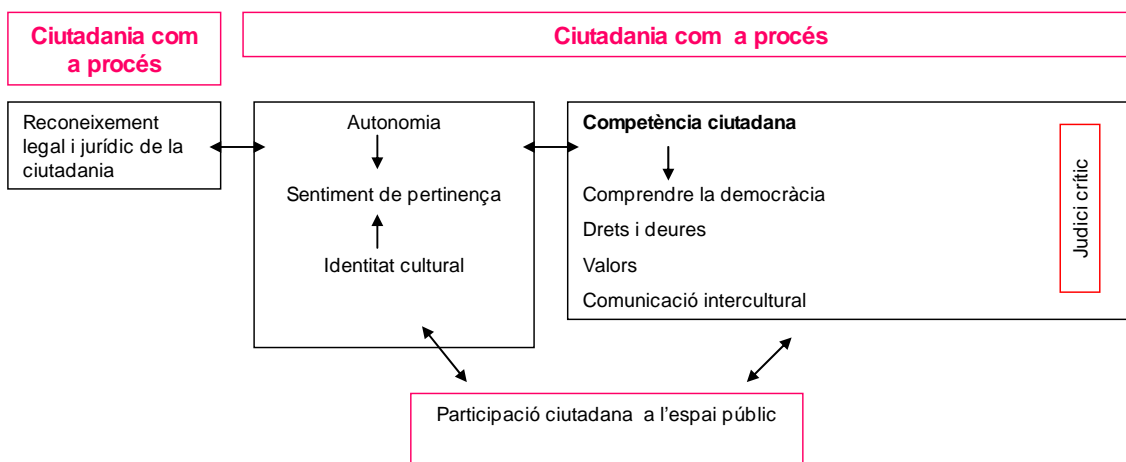
Font: Us recomanem que accediu a aquest enllaç <http://www.xtec.cat/lic/inter/modul3/modul3-1.html> i llegiu l'article complet

3.2. Guia de conceptes

Aculturació: és la pèrdua d'una cultura com a conseqüència, generalment, de la seva decadència política i militar. Els continguts d'una cultura es transvasen a l'altra, fins que la més feble s'extingeix. És una forma d'alienació.¹

Assimilació: és l'acció que té com a objectiu fer desaparèixer els senyals d'identitat originals per tal que la cultura sotmesa arribi a ser substituïda per la cultura dominant. El resultat és la "transculturació" (canvi de cultura) i/o "aculturació" (procés de privació o pèrdua d'una part d'una part de la cultura d'un individu o grup). L'assimilació encobreix a un acte de violència, perquè comporta la imposició de la cultura dominant i la renúncia a la comunicació intercultural.

Ciutadania:



¹ <http://www.xtec.es/~asarsane/filoantropologia/mecanismes.htm>

Civisme: és el conjunt de normes de conducta que conformen una cultura de convivència pacífica i solidària fonamentada en el respecte i l'interès per tot allò que és col·lectiu. En aquest sentit, l'ètica cívica o civisme seria el respecte als mínims drets dels altres, el respecte als valors més bàsics que ens permeten conviure amb categoria humana. Estaríem, doncs parlant d'un nivell social, fonamentat en l'intercanvi de drets i deures. Per tal d'assolir aquests mínims cal que els individus valorin el fet de viure en societat.

Comunitat: és un grup social generalment caracteritzat per un vincle territorial i de convivència, que es reconeix a si mateix i que està format per persones que poden compartir determinats interessos, trets culturals o sentiments.

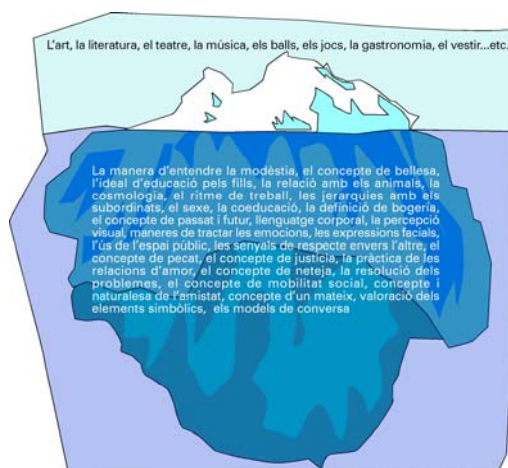
Conflicte: és situació d'oposició d'interessos o diferència de necessitats que s'expressa entre persones o grups de persones que perceben els seus objectius com a incompatibles. Una situació de conflicte té un elevat component emocional en la manera de viure'l i en els objectius, les intencions i els motius de l'altre. Els conflictes no es resolen, sinó que es regulen per transformar una determinada situació. Són inevitables i necessaris per al creixement de les persones i la seva interacció. Un conflicte negatiu pot arribar a expressar-se a través de la violència. Conflicte no és igual a violència, és habitual en les relacions entre grups socials i interpersonals. És la interacció de persones amb objectius incompatibles.

Creença: és qualsevol cosa que s'accepta com a veritable en una determinada època o per un grup humà determinat, al marge del procés científic d'hipòtesi i comprovació. En les religions monoteïstes, hi ha la creença en l'existència de Déu associada a l'acceptació d'unes normes morals pròpies de cada religió determinada. En general, els creients accepten els postulats de la seva religió basant-se en la revelació divina, la tradició o perquè són conceptes evidents per ells, sense necessitat d'explicació científicament.

Altres tipus de creences es relacionen més directament amb la superstició o la pseudociència; per exemple: Arts endevinatòries, Futurologia, Mitologia, Numerologia, Parapsicologia, Satanisme o Ufologia. Tot i que molts defensors d'aquestes disciplines les defensen com a disciplines científiques serioses, la majoria de la comunitat científica internacional creu que tenen poc fonament.

www.wikipedia.org- <http://www.webislam.com/>

Cultura: la cultura no és només la manifestació artística o intel·lectual que s'expressa en el pensament i en les arts; la cultura ja es manifesta en els gestos més senzills de la vida quotidiana. Cultura és menjar d'una manera determinada, és donar la mà d'una manera diferent, és relacionar-se amb l'altre d'una manera específica. Les cultures són heterogènies internament, diverses en funció de les persones que en comparteixen determinats trets i obertes a la incorporació de nous elements; per tant, les cultures són o poden ser canviants i dinàmiques.



És recomanable parlar de *diàleg entre persones de contextos culturals diferents* que de *diàleg entre cultures* ja que una mateixa cultura es pot percebre de diferents maneres des de la pròpia percepció. En tots cas sí que es pot parlar de *trets culturals* que estan més o menys compartits i formen part de l'imaginari col·lectiu.

Alguns aforismes:

"Cada cultura es desenvolupa gràcies als seus intercanvis amb altres cultures. Però és necessari que cadascuna oposi una certa resistència, sinó molt aviat deixaria de tenir res propi per intercanviar. Tant l' absència com l'excés de comunicació tenen els seus perills."

C. Levi-Strauss.

"La falta de curiositat per les cultures alienes és un índex de decadència y passivitat, perquè la cultura afectada por aquest síndrome es converteix en un simple objecte de contemplació."

Juan Goytisolo.

"No es tracta en absolut d'abandonar el que podem oferir en quant als coneixements que donem, es tracta de saber-se vulnerable, és a dir, com sempre, de buscar punts d'acord que obrin el saber, que permetin la consideració a altres sabers i el respecte a altres mestres [...]. "No es tracta d'elegir per ells. Es tracta de caminar junts, cada un a la seva manera, pel mateix camí. "

Teresa San Román.

"L'educació és l'instrument, probablement menys violent, si cap, que fa servir la cultura dominant per imposar-se, per propagar la seva particular visió del món, per desenvolupar la seva particular jerarquia de valors. La col·lisió amb altres cultures minoritàries, i més si són per a la cultura majoritària marginals o excloses com ho és la cultura gitana, es fa inevitable. "

Antonio Carmona.

En aquest link hi trobareu uns dossiers molt interessants sobre Cultures del Món
<http://www.unescocat.org/cultmon/dossiers/index.html>

Cultura de la Pau:

Segons la Unesco, la cultura de pau és el conjunt de valors, actituds i comportaments que reflexen el respecte a la vida, de la persona humana i la seva dignitat i de tots els drets humans; el rebuig a la violència en totes les seves formes i l'adhesió als principis de la llibertat, justícia, solidaritat i tolerància, així com la comprensió tant entre els pobles com entre els grups i les persones.

En aquest link hi trobareu un centre de documentació interessant
<http://fund-culturadepaz.org/spa/04/cent04.htm>

Cultura juvenil:

En un sentit ampli, les cultures juvenils es refereixen a la manera en que les experiències socials dels joves són expressades col·lectivament mitjançant la construcció d'estils de vida diferents, localitzats fonamentalment en el temps de lleure, o ens els espais intersticials de la vida institucional.

Recomanem el llibre d'en Josep Maria Terricabres que trobareu a
<http://www.xtec.es/~lvalmaj/biblio/terriatu.htm>

Discriminació: és l'acció que té lloc quan un grup humà és sotmès a un tracte diferenciat que li impedeix accedir a certs àmbits o que el permet participar-hi en condicions desavantajoses. La

discriminació és el mecanisme encarregat d'assegurar que la inferioritat moral atribuïda a una comunitat tingui una correspondència en el pla de les relacions socials (*La ciutat de la diferència*). *Discriminació* és qualsevol vulneració de drets que es causa a una persona o col·lectiu pel fet de ser percebut de manera diferent per raó de: gènere (sexu i orientació sexual), pertinença cultural, salut física i mental (disminucions, malalties cròniques, sida/VIH i addiccions), d'edat (en especial infància i gent gran) o bé per condició econòmica i/o social.

Aquest és l'enllaç amb l'oficina contra la discriminació
<http://www.bcn.es/ond/>

Diversitat: La diversitat es pot considerar des de múltiples punts de vista: socio-econòmics (nivells socials o situacions econòmiques), culturals i d'entorn, realitats geogràfiques diverses, diferents possibilitats d'accés a la cultura o possessió de valors i referents culturals diversos. També poden ser motius personals i psicològics; degut a diferents estils cognitius; personalitats i caràcters diferents; motius d'aprenentatge (degut als diferents ritmes d'aprenentatge o motivacions i interessos diversos)

Drets Humans: són exigències elementals que pot plantejar qualsevol ésser humà pel fet de ser-lo, i que han de ser satisfetes perquè es refereixen a unes necessitats bàsiques, la satisfacció de les quals és indispensable perquè puguin desenvolupar-se com éssers humans. Són uns drets tan bàsics que sense ells resulta difícil dur una vida digna. Són universals, prioritaris i innegociables.



En aquest link hi trobareu un centre de documentació interessant sobre els drets humans
<http://www.amnistiainternacional.org/>
<http://www.amnistiacatalunya.org/educadors/es/>

Educació en valors: Suposa contrarestar certs valors que contribueixen a perpetuar la injustícia, el conformisme i l'Etnocentrisme cultural. Els valors ajuden a créixer i fan possible el desenvolupament harmoniós de totes les qualitats del ser humà.

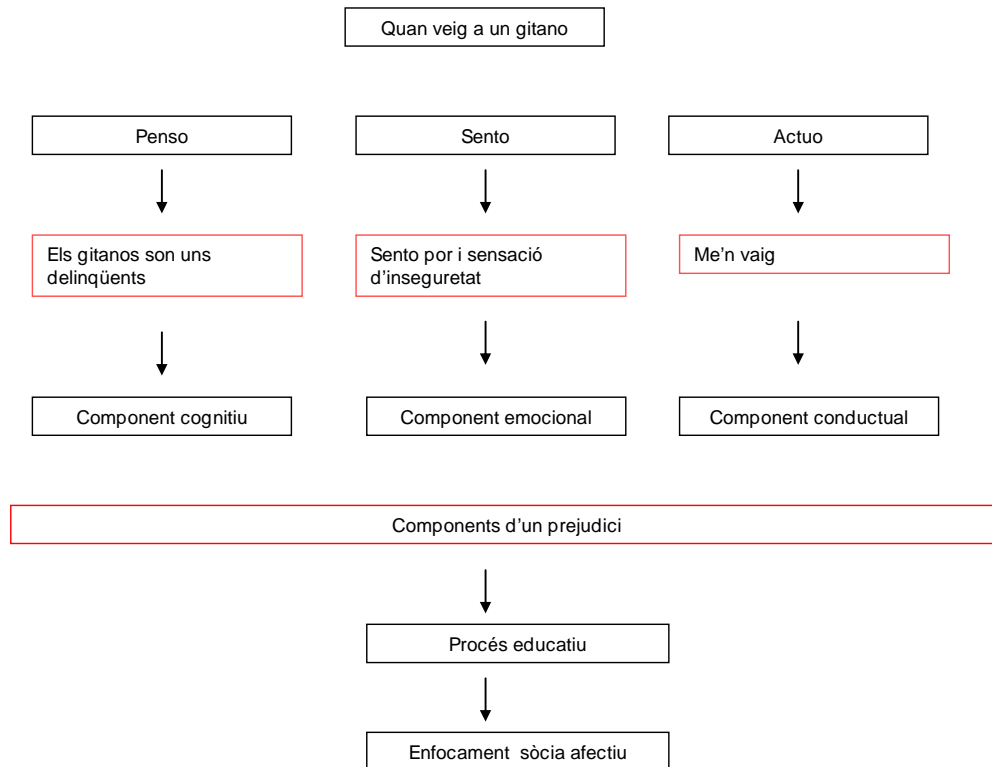
En aquest link hi trobareu una bona xarxa interactiva de recursos, bibliografia referenciada i materials audiovisuals sobre l'educació per la pau, el desenvolupament i la interculturalitat
<http://www.edualter.org/>

Edualter és portal de recursos per a l'educació transformadora cap a un món més just. Entre els seus serveis i activitats, edita diferents materials didàctics accessibles a través d'internet que aprofiten recursos com el cinema, la publicitat, el còmic, etc. Periòdicament, editen recursos per treballar a l'aula qüestions d'actualitat.

Educació per a la Pau: procés educatiu, continu i permanent, fundat en el concepte de pau positiva i la perspectiva creadora del conflicte i que a través de l'aplicació de mètodes

problematizants pretén desenvolupar una cultura de la pau, ajudant a les persones a posicionar-se enfront de la realitat complexa i conflictiva i actuar en conseqüència.

Estereotip: L'estereotip és una imatge mental, en general molt simplificada, d'alguna categoria de persones o institucions que és compartida, en les seves característiques essencials, per un gran nombre de persones. Tenen com a objectiu simplificar la realitat. El següent quadre és molt interessant per reflexionar sobre els estereotips:



Etnocentrisme: és la tendència a erigir els valors i els costums de referència de cada persona en funció dels referents socioeducatius d'origen com normes infal·libles sobre les quals jutjar i valorar les conductes de qualsevol altre grup sociocultural. És la tendència que presenten els membres d'un grup a acceptar els que són culturalment iguals a ells i rebutjar a aquells que no ho són; per tant, consisteix en prendre com a punt de referència positiva les pautes i valors propis, per entendre'ls com a millors i fins i tot superiors als dels "altres". La diferència principal entre racisme i Etnocentrisme, és que el racisme rebutja el dret a la diferència mentre que l'Etnocentrisme nega el dret a la igualtat.

"Solament es feliciten per haver arribat aquells que se saben incapaços d'anar més lluny"

Amin Maalouf

Exclusió: és el procés social pel qual una persona o grup social no disposa dels recursos o mitjans necessaris per desenvolupar-se d'una manera integral en el marc d'una determinada societat i es veu impossibilitada per fer-ho. Les raons d'aquesta exclusió poden ser molt diverses –econòmiques, culturals, racistes...-. La no-participació política, econòmica, social o cultural són símptomes visibles de l'exclusió.

Folklore: és l'agrupació, la conservació i en certs casos la interpretació dels continguts culturals que es transmeten per via oral i que possiblement han estat generats per l'esperit col·lectiu del grup. Són tècniques i coneixements mantinguts i transmesos per l'aprenentatge directe i per mitjans verbals fora dels circuits de l'ensenyament oficial i de la difusió escrita.

Identitat: La identitat és el conjunt de característiques que ens defineixen i que, en conseqüència, ens diferencien de la resta. Hi ha identitats individuals i identitats col·lectives. La identitat té a veure amb l'autoestima. Si no sé qui sóc, com sóc o què sóc, probablement és que no sóc res. Hi ha identitats afirmatives i identitats negatives. Per exemple, de vegades és més fàcil saber el que no s'és (o el que no es vol ser) que no pas el que s'és (o el que volen que un sigui).

La identitat com una definició estàtica, essencialista, respon més aviat a imposicions polítiques, que el que pretenen és dissimular la discrepància i la diversitat. La voluntat de viure al ritme de la pròpia història pot resultar molt incòmoda al poder de torn.

"Yo soy porque tú eres"
Jorge Guillén

Lectura recomanada: MAALOUF, Amin. *Les identitats que maten. Per una mundialització que respecti la diversitat*. Barcelona: Edicions La Campana, 1999. (pàgs 30-31, 34-35)

Immigració: acte d'immigrar, entrar o residir temporalment o permanentment en un país diferent del d'origen. Els motius que provoquen la immigració són complexos i tenen relació amb el marc individual de decisions, del procés familiar i social viscut per la persona i el context econòmic, social i polític del país d'origen; a la vegada, tots aquests elements estan condicionats per la globalització dels processos econòmics i per la desigualtat de condicions de vida entre els diferents països.

Interculturalitat: La interculturalitat és una paraula de nova creació que ha aparegut en els últims decennis per definir una realitat: relació entre cultures, diversitat i mestissatge.

El concepte interculturalitat ha nascut de la necessitat de trobar unes actituds socials positives davant la mescla de cultures a conseqüència dels moviments humans migratoris i la desaparició de fronteres. L'educació intercultural té com objectiu primordial informar als joves de l'existència d'altres maneres de viure i entendre la realitat, altres filosofies i religions, en definitiva donar una visió global del món com a una comunitat de persones amb unes característiques comunes i d'altres molt diferents. És el que s'anomena la diversitat i que s'ha d'entendre en un clima de tolerància a fi que no s'esdevinguin conflictes violents.

L'ètica intercultural advoca per l'aprofitament de la diversitat per a establir un diàleg permanent amb les altres cultures de manera que, respectant les diferències, es construeixi entre tots una convivència justa i satisfactòria

Integració: fenomen que consisteix en l'assumpció de normes comunes, negociades pels individus i les comunitats i susceptibles de ser reinterpretades o renovades, amb la finalitat de possibilitar una col·laboració eficaç o, simplement, la copresència. La idea d'integració estableix que, tot i que en la societat hi ha diferents identitats culturals, cap d'aquestes identitats no reclama l'exclusivitat sobre l'espai públic, malgrat que reconeixen la necessitat de coincidir en alguns punts a l'hora de resoldre afers comuns i malgrat que aquesta confluència es produeixi en termes distints per a cada comunitat diferenciada (Manuel Delgado, *Etnopolis*, núm. 9).

Marginació: és el fenomen que implica que un individu o un grup humà és expulsat o suplantat, o bé que se li nega l'accés a les activitats i les funcions més determinants de la vida social. Aquesta forma d'eliminació consisteix, pràcticament, a "esborrar" una persona o un grup de persones dels aspectes estratègics de l'existència col·lectiva.

Pau: pau no és el contrari de la guerra sinó l'absència de violència estructural, l'harmonia del ser humà aconseguixo mateix, amb els altres i amb la naturalesa. La pau no és una meta utòpica, és un procés. No suposa un rebuig del conflicte, al contrari. Els conflictes cal aprendre a afrontar-los i a resoldre'ls de forma pacífica i justa.

Pau negativa és la concepció predominant en occident, posa l'èmfasi en l'absència de guerra, de violència directa (agressió física). La pau seria simplement la "no-guerra", consistiria a evitar els conflictes armats.

Pau positiva suposa un nivell reduït de violència directa i un nivell elevat de justícia. Es persegueix l'harmonia social, la igualtat, la justícia i, per tant, el canvi radical de la societat.

Persona i personalitat: Persona i personalitat són conceptes diferents si bé estan relacionats. L'ésser humà és persona i l'ésser humà té personalitat. Persona és un concepte filosòfic que remet al subjecte humà únic, irrepetible i que se sent el mateix al llarg de la seva existència.

El terme *persona* prové del terme grec 'prosopon', que fa referència a la màscara o careta que es col·locaven a escena els actors; la transposició llatina 'personare', també es referia a la careta que s'utilitzava per incrementar el volum de la veu. Així, el primer ús del terme persona fou en el món del teatre; després s'estendrà al món de la filosofia, del dret, etc.

Personalitat és un concepte d'ordre psicològic: cada persona té la seva pròpia personalitat, va fent-la dia a dia. És la fisonomia total, actual i canviant d'una persona concreta; un conjunt dinàmic que integra pluralitat de trets com els temperamentals, els de caràcter i altres.

Prejudici: forma més elemental de la lògica de l'exclusió. S'alimenta d'un sistema de representació que assigna a cada comunitat uns trets diferencials negatius i deixa de banda l'experiència real que s'hagi produït arran del contacte entre aquests grups. El prejudici no necessita alimentar-se amb cap conflicte econòmic, polític o social, sinó que treballa amb materials purament imaginaris: reputacions que mai no es verifiquen, amenaces, llegendes o mites. Per mantenir una opinió negativa sobre el grup prejutjat, no és necessari tenir-hi cap contacte; de fet, ni tan sols cal que el grup menyspreat existeixi (*La ciutat de la diferència*).

Racisme: qualsevol actitud o manifestació que reconeix o afirma tant la inferioritat d'alguns col·lectius ètnics, com la superioritat del col·lectiu propi.

- **Racisme:** comportament a partir del qual un ésser humà és objecte de domini o de discriminació sobre la base de les qualitats considerades inherents a la comunitat a què pertany (*La ciutat de la diferència*).
- **Racisme biològic:** modalitat de racisme que parteix de la convicció que els éssers humans es poden classificar en un ventall molt reduït de grups —caracteritzats fenotípicament i anomenats "races"—, d'acord amb els quals els correspondrien uns trets temperamentals, intel·lectuals i morals prefixats genèticament. Aquesta taxonomia racial permet establir una jerarquització a partir de la presumpta qualitat d'aquest patrimoni genètic heretat, de manera que la "raça" superior quedaria legitimada per dominar, expoliar o, fins i tot, exterminar les altres, considerades naturalment inferiors (*La ciutat de la diferència*).
- **Racisme diferencialista:** modalitat de racisme que entén que la cultura es transmet de generació en generació i que cada persona hereta una única cultura. El diferencialisme planteja com a immutables i irreductibles les diferències culturals existents entre les persones. En algunes ocasions, pot no afirmar explícitament la superioritat d'una cultura sobre una altra, però sempre defensa la nocivitat de barrejar els costums per raó d'una incompatibilitat entre cultures i, per tant, la necessitat de segregar les poblacions d'acord amb el seu origen (*Igualtat per viure, diversitat per conviure*).
- **Racisme social:** modalitat de racisme que consisteix en un conjunt d'actituds segregacionistes o discriminatòries practicades quotidianament que afecten nombrosos àmbits de la societat (*Igualtat per viure, diversitat per conviure*).



Relativisme: Teoria que afirma la relativitat del coneixement en el sentit de que no hi ha una veritat absoluta. La veritat d'un judici depèn de les circumstàncies o condicions d'una determinada situació

Segregació: és el fenomen que manté apartat, en un espai que se li assigna, un grup prèviament inferioritzat. Com a exclusió a l'accés i a l'ús de l'espai públic, la segregació imposa un territori a un grup discriminat perquè s'hi autoorganitzi i li restringeix la mobilitat (La ciutat de la diferència).

Tolerància: és l'actitud teòrica i pràctica de qui respecta les conviccions d'altri en matèria religiosa, política, ètica, artística, etc, i no impedeix l'exercici.

Violència estructural: al·ludeix a les formes de violència i desigualtat generades per les estructures socials; és a dir, a les desigualtats entre individus, grups i societats que impedeixen a les persones satisfer les seves necessitats fonamentals, materials i espirituals.

Xenofilia: és l'actitud que consisteix en una crida a favor del dret a la diferència cultural, la qual mai no és vista com una substància incommovable, sinó com el resultat- i no la causa- de les exigències que la societat imposa a la realitat.

Xenofòbia: És una ideologia del rebuig i exclusió de tota identitat cultural aliena a la pròpia. Es diferencia del racisme per proclamar la segregació cultural i accepta als estrangers i immigrants sol mitjançant la seva assimilació sociocultural.

4. Capbussar-se en les imatges. Valoració filmica

En aquesta secció desenvolupem alguns aspectes clau per a la comprensió i anàlisi del film "¡Mezquita no!", que es complementarà amb les activitats a desenvolupar en el pròxim apartat:

- Conèixer que la realitat pot ser explorada a través del llenguatge visual i saber ser utilitzat les eines per analitzar críticament la narració audiovisual.
- Aprofitar l'impacte de les imatges, a través de la narració cinematogràfiques per incitar a la reflexió i l'acció a favor dels Drets Humans.
- Educar en valors com la tolerància, la solidaritat i el pluralisme, a través del llenguatge filmics, incidint en temes transversals com l'educació per la pau, el consum responsable o el medi ambient.

4.1. El curtmetratge-Documental:

El format del curt reuneix unes característiques específiques:

- 1) **Durada limitada:** Això provoca que, el desemborsament econòmic a efectuar sigui, més reduït que en altres produccions com pugui ser un llargmetratge o una sèrie per a televisió. En la major part dels casos la durada màxima es pot fixar en 25 o 30 minuts.
- 2) **Caràcter no comercial:** Per manca d'una estructura a la manera tradicional de distribució i exhibició sòlida i estable. No és enfocat per directors ni productors com a negoci de rendibilitat comercial, encara que en alguns casos es recuperi la inversió de manera relativament fàcil o s'aconsegueixin vendes a l'estranger.
- 3) **Mitjans de producció no propis:** Tal com succeeix amb la producció cinematogràfica de llargmetratges, les productores no solen disposar del seu propi equipament tècnic; sinó que el lloguen a empreses especialitzades per a la realització dels seus projectes.

El curtmetratge sol ser un mitjà usat pels joves realitzadors per arribar a fer un llargmetratge, encara que també hi ha cineastes que el conreen com a gènere en si mateix, sense aspirar a res més.

4.2. Fitxa tècnica i sinopsi

Títol original: ¡Mezquita no!

Director: Alberto Aranda i Guillermo Cruz

Producció: Acontraluz Films i Tururut Art Infogràfic

País: Espanya

Durada: 28 min.



Sinopsi: El documental exposa un conflicte real que es va donar a la ciutat de Santa Coloma de Gramanet durant els mesos d'octubre i novembre de 2004. L'imminent instal·lació d'un oratori musulmà en el baixos d'un edifici de vivendes va desencadenar les protestes del veïnat, amb l'argument de que el local no reunia les condicions pel culte.

En mig del conflicte entre els veïns i l'Ajuntament i la comunitat musulmana, intervingué l'ateneu de Sta. Coloma que demanava respecte pels veïns que resaven, tot defensant el dret constitucional a la llibertat de culte. Finalment l'ambient es va caldejà més del compte fins que va arribar a ser necessària l'intervenció dels Mossos d'esquadra.

4.3. Alguns moments clau de ¡Mezquita no!

1. Presentació del conflicte:

Els diferents agents implicats presenten els seus arguments respecte al conflicte de convivència que es dona al barri. L'instauració d'una mesquita en un barri de Sta. Coloma genera actituds de rebuig envers la comunitat musulmana que alhora reivindica el seu dret al culte que professa: l'Islam.

2. Els agents implicats

En un documental no és estrictament necessari que hi hagi un únic protagonista sinó que es poden multiplicar en funció de les aportacions que fa cadascun d'ells a la situació.



El representant de la comunitat musulmana parla de drets i deures.

Els agents implicats en aquest documental es poden diferenciar en quatre clars col·lectius que són:

1. La comunitat musulmana
2. Els veïns que no volen la mesquita
3. L'Ajuntament que envia als tècnics per fer la mediació
4. L'Ateneu que defensa el dret de culte

4.5 Vocabulari cinematogràfic

Un film es troba fragmentat per preses, escenes i seqüències. En aquests tres elements es troben repartits el contingut dramàtic i estètic de la història; Cada un d'ells juga un paper determinat en la construcció del film i, de la mateixa manera, la seva forma pot ser molt variada.

La presa

La presa és un sol tir de càmera de principi a final; és a dir: inclou desde que el director diu Acció!, fins que diu Tallin!, sense importar la seva durada.

Existeixen tres elements fonamentals que la conformen:

1. *El pla com a mesura de proporció (enquadrament)*
2. *La posició o emplaçament de la càmera respecte a l'objecte (angulamiento)*
3. *Els moviments de càmera.*

Aquests tres elements es combinen per poder brindar-nos algun tipus d'informació respecte a la història, d'allà que a la presa se li equipés amb el pla | plànol, la unitat bàsica d'expressió.

Tipus de plans

Segons l'enquadrament

Long Shot o Pla Llarg: És una vista molt àmplia on el que predomina és el paisatge, els edificis, el cel, les particularitats d'un immoble vist en la seva totalitat, d'un turó, etc., a més a més de les

funcions emotives amb què aquest pla pugui complir. El seu objectiu principal és contribuir a la construcció del context ubicant físicament l'acció.

Full Shot o Pla General: Aquest pla es troba determinat per la seva alçada que cobreix el personatge o els personatges complets des del cap fins als peus. Aquest pla ens permet apreciar algunes característiques del nostre personatge, com la seva alçada, la seva complexió, la roba que fa servir i, alhora, ens deixa apreciar l'espai en el qual es mou.

American Shot o Pla Americà: Va des d'una mica a dalt del cap fins a la part inferior o superior del genoll. Aquest és un pla que ens serveix per detallar-ne encara més al personatge permetent-nos apreciar millor l'expressió corporal del seu performance.

Mèdiu Shot o Pla Mig: Detalla cada vegada més al personatge. Aquí l'entorn comença a perdre's perquè el nostre personatge incrementa la seva presència en ocupar un major espai a la pantalla. Aquest pla inclou des d'una mica a dalt del cap, fins al nivell de la cintura més o menys.

Mèdiu Close-up: Inclou des de dalt del cap fins al pit del personatge, i comença a detallar-ho minuciosament fins al grau en el qual gairebé ens impedeix veure el seu entorn. Aquest és un pla de detall que ens brinda certa facilitat, ja que el personatge encara pot treballar amb cert rang de moviment sense córrer el risc de sortir de quadre.

Close-up o acostament: En el Close-up no llegim més que el rostre del personatge, ja que inclou del cabell a les espatlles. És un pla molt tancat que ens detalla amb minuciositat els rostres i les emocions; l'entorn desapareix augmentant la importància dels gests i les mirades, per la qual cosa tendeix a posar-nos al món interior del personatge. Aquest és un pla difícil i arriscat que gairebé impedeix el moviment al personatge i precisa d'un maneig focal exacte per evitar indefinicions que empobririen la presa.

Big Close-up o Gran Acostament: És el pla més tancat. Pot ser dels ulls o d'una part d'un d'ells, d'una mà o d'una ungla. Aquest és un pla que detalla parts molt específiques d'un rostre o d'un objecte i omet, en l'absolut, aspectes de l'entorn.

Insert o Pla Detall: Bàsicament aquest pla és igual que l'interior, si potser l'única diferència consisteix en què l'insert s'avoca més als objectes o petites accions que al rostre del personatge.

Segons les posicions de càmera:

Generalment, la càmera se situa en el nivell de la mirada de l'home. En la mesura que col·loquem la càmera per sobre del subjecte dirigint-la cap a baix, estem en posició de picada.

L'alçada màxima que es pot assolir és la posició zenital; però a mida que baixem el nostre punt de vista per sota del subjecte dirigint la càmera cap a dalt, aquesta picada es converteix en contrapicada o escorç.

Segons els moviments de càmera:

- Gent o objectes es mouen davant la càmera.
- La càmera es mou en relació amb la gent o els objectes.
- Ambdós moviments ocorren alhora.

D'aquí desprenem l'existència de cinc moviments fonamentals: Dolly, Travelling, Tilt, Panning i Zooming. Els primers quatre són moviments de càmera pròpiament dits, mentre que l'últim és un moviment de lents.

Dolly: El Dolly és el moviment cap a enrere o endavant que sobre el seu eix fa la càmera (amb tot i suport), allunyant-se o apropant-se de l'objecte respectivament; es diu Dolly-in si és cap a davant i Dolly-back si és cap a enrere.

Regularment el Dolly contribueix per involucrar l'espectador amb l'acció induint-nos a centrar la nostra atenció amb l'objecte o subjecte desitjat. Un Dolly-in cap al personatge ens obliga a percebre les seves emocions atenent les seves paraules, accions o gests.

El Dolly-back, al contrari, ens proporciona sensacions diferents. En allunyar-se la càmera de l'objecte o personatge, el fon amb el seu entorn i ens permet experimentar la seva solitud.

L'emoció que produeix el Dolly-in és diferent a la del Dolly-back, ja que cal considerar que mentre un ens apropa cap a un pla que ja havíem vist amb major amplitud, fent èmfasi en un punt determinat, l'altre anar-nos-el desvetllant poc a poc, donant-se la sensació de qui va d'esquena.

Travelling: Es coneix com Travelling els desplaçaments laterals que fa la càmera sobre el seu eix. Es nomena Travel left si el desplaçament és cap a l'esquerra i Travel right si és cap a la dreta. Una de les funcions principals del Travelling és transmetre'ns el dinamisme de la imatge, ens involucra en l'acció del personatge alhora que ens situa físicament amb una breu descripció del context.

Tilt: Tant el Tilt com el Panning són moviments que es fan girant el coll del tri-peu sense desplaçar la càmera. El Tilt és un moviment cap a dalt o cap a baix que equival al que es realitza amb el cap en afirmar alguna cosa. Quan el moviment és cap a dalt es fa Tilt-up, i quan és cap a baix Tilt-down. Ambdós moviments són molt descriptius.

Panning: Aquest últim moviment de càmera equival a la negació amb el cap i pràcticament és un semi-gir. Cap a l'esquerra es crida Pa-left i cap a la dreta Pa-right.

Zooming: El zooming és un moviment de lents exclusivament. Consisteix en apropar-se o allunyar-se de l'objecte però sense desplaçar la càmera; en apropar-se se li nomena zoom-in i zoom-out en allunyar-se.

Finalment, tant enquadraments com moviments de càmera es conjugaran per a la realització del film d'acord als dissenys del director del film. És molt freqüent que gràcies als moviments de càmera, el director decideixi passar d'un pla a un altre en una mateixa presa per satisfer així les seves exigències creatives i les necessitats expressives de la història.

Escena

L'escena és una unitat abstracta que ens relata una clàusula dramàtica. Es compon per diferents grups de preses que en unir-se entre sí, generen una unitat temàtica de presència a la pantalla. Cada escena representa un moment determinant en la història, amb significat propi.

Seqüència

La seqüència és, llavors, una unitat de temps i espai composta per una sèrie d'escenes interrelacionades que, per la seva capacitat d'explicar una petita part del film mateix, es converteixen en autònomes.

Encara que en realitat el pla -seqüència és més una ostentació de precisió tècnica i actoral que un element del llenguatge cinematogràfic en tota l'extensió de la paraula, mereix una menció particular pel seu contingut estètic i la seva funció comunicativa.

Rep el seu nom per tractar-se d'una sola presa que conté regularment una escena completa, encara que difícilment una seqüència. El pla-seqüència s'integra per preses llargues, que es distingeixen per narrar l'escena passant d'un pla a un altre sense tallar la presa; és a dir,

tècnicament posseeix la durada de la presa, però narrativament conté l'acció dramàtica que aporta l'escena.

Independentment de les virtuts visuals amb què contribueix al film evitant la ruptura temporal que proporciona el tall, el pla -seqüència brinda a l'espectador el dinamisme d'una acció que està succeint en la mateixa unitat de temps, en aquest moment i sense ometre detalls.

5. Per què educació i Drets Humans?

L'educació en Drets Humans és el procés pel qual les persones aprenem sobre els nostres drets i els drets dels altres en un marc d'aprenentatge interactiu i participatiu. És un model de treball educatiu que s'interessa pel canvi d'actituds i comportaments, l'aprenentatge de noves destreses i la promoció de l'intercanvi de coneixements i d'informació.

L'aprenentatge s'aconsegueix més per una vivència que per l'adquisició d'una multitud de coneixements i per tant, el cinema és una bona eina per a això ja que permet conscienciar sobre els problemes mundials que ens afecten a tots i totes i de l'entorn, permet apropar-nos emocionalment a través d'un recurs visual sobre una realitat concreta.

La càmera es converteix en la nostra mirada i l'educació hauria de convertir-la en una mirada sensible a aquesta realitat i crítica amb les causes que la genera.

Aquest és el repte!



Reflexions sobre la Declaració Universal dels drets humans

- 1- Quins són els bàsics per a qualsevol persona?
- 2- Quins drets creus tenir?
- 3- Quins drets se't reconeixen amb més dificultat?
- 4- Quins drets dels altres et costa més reconèixer?
- 5- Quins drets es violen amb major freqüència?
- 6- Per què, malgrat que la Declaració està firmada i gran nombre de països, no són reconeguts a la pràctica per un avenç?
- 7- Quins drets falten en aquesta Declaració?
- 8- Quines tasques seria necessari dur a terme per aconseguir Drets Humans?

Metodologia




Aquestes activitats que us proposem a continuació podeu trobar-les en llibres o fonts que us citem al final de la guia. Per això no us preocupeu, recursos hi ha de sobres. Tanmateix, és important que diguem les coses pel seu nom i de fet aquestes activitats són l'"excusa perfecta" per poder introduir temes de reflexió i anàlisi personal i, al seu torn conceptes com a convivència, respecte, cultura participativa... etc.


Per fer aquestes activitats és imprescindible que creieu una atmosfera que permeti al grup autogestionar-se perquè tot el món pugui participar. Poseu especial atenció a no contradir-vos. Si es parla de cultura participativa i no deixeu participar, els nois us ho poden retreure amb tota la raó del món. Recordeu a tota hora que com menys intervingueu millor. De fet l'ideal seria que el propi grup fora capaç de manejar-se pràcticament sol, atenent unes pautes que, lògicament, donareu vosaltres.


Tracteu de flexibilitzar les sessions, demaneu-los que substitueixin la queixa per la proposta, que parafrasegin el que ha dit l'altre quan no s'escoltin en un debat, mostreu-los eines útils per a l'escolta activa, convideu-los a connectar l'activitat amb exemples de la seva vida diària...

Si aconsegiu crear un determinat ambient en la classe, en el qual ells entenguin que les normes de convivència i respecte són necessàries, no perquè s'imposin, sinó perquè s'acorden entre tots, i sentin que la seva opinió és tinguda en compte, connectaran d'una altra manera amb la resta del grup.

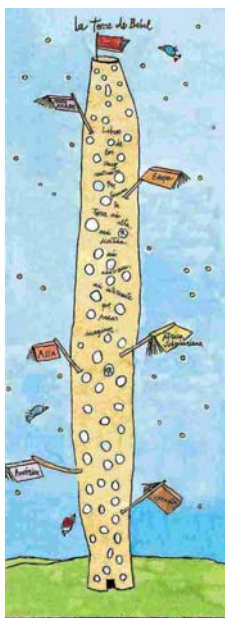
Unitat didàctica

Activitat	Objectius	Continguts	Procediments	Actituds
La primera impressió	Analitzar els sentiments espontanis que genera la pel·lícula a través dels personatges	Cultura: Invariables culturals derivats de l'aprenentatge cultural	Generar primeres impressions i debat 	Aprendre a fer valoracions espontànies després de veure una pel·lícula
Què és la cultura?	Valorar positivament l'aproximació a les persones amb costums diferents a les nostres, ajudant a comprendre el component afectiu dels nostres propis costums.	Cultura	Dinàmica de grup i debat 	Experimentar el "xoc cultural" a través de gestos senzills, com la "salutació"
Babel	Aprofundir en el concepte de comunicació entre persones a partir de la llengua.	Llengua i transmissió de la cultura	Qüestionari sobre alfabet/ preguntes /debat 	
Què menges?	Reflexionar sobre els punts en comú i les diferències de caire cultural que es poden donar una parella formada per una home català i una dona marroquina	Gastronomia Invariables culturals	-Role playing -Treball de recerca sobre l'interculturalitat en les parelles.	Constatar com l'amor i l'entesa entre dues persones pot superar les diferències culturals dels seus contextos d'origen.
Amor intercultural	Aprofundir en el concepte d'interculturalitat en el món de la parella	Relacions afectives/ Interculturalitat /Amor per la diferència	Entrevista fora l'aula amb cita prèvia / Posada en comú i debat	Empatitzar amb una situació "d'èxit intercultural"
Identitats i pertinences	Constatar les diferències entre identitat i pertinença	Identitat /Pertineça	Comprensió de text/ Reflexió individual i posada en comú	Entendre la diferència entre identitat i pertinença
Avaluació				
<p>És potser la part més important en aquest tipus d'activitats. L'enfocament hauria de ser sempre orientat a conèixer els Drets Humans i desenvolupar les habilitats personals de respecte, reflexió i sentit crític. Per no repetir-nos en cada activitat, ho expliquem a la unitat didàctica general.</p>				

Activitat 1. La primera impressió	
Objectiu	Analitzar els sentiments espontanis que genera la pel·lícula a través dels personatges que hi surten.
Desenvolupament de l'activitat	Reflexiona sobre les següents preguntes: <ul style="list-style-type: none">• Qui explica la situació que planteja el documental?• Quines són les seves raons?• Estàs d'acord amb elles?• Quin diries què és el conflicte?• Com es veu des de cadascun del 4 col·lectius implicats?• Què penses sobre el que passa?• Amb qui t'identifiques?• Què faries tu<ul style="list-style-type: none">...si fossis musulmà?...si fossis de l'Ajuntament?...si fossis de l'Ateneu?...si fossis de l'Associació de veïns i veïnes?• ...
Material	Podeu tenir preparades alguns fotogrames de la pel·lícula per centrar el debat.
	45 minuts
Observacions	És important començar per aquesta activitat a fi i efecte d'aprofitar les primeres impressions i, sobretot, les emocions més espontànies que els ha generat la pel·lícula. Penseu que el curt us donarà l'excusa per introduir els Drets Humans i que, a través de les activitats, podreu endinsar-vos més detingudament en alguns continguts.

Activitat 2. Què és la cultura?	
Objectiu	Valorar positivament l'aproximació a las persones amb costums diferents als nostres, ajudant a comprendre el component afectiu dels nostres propis costums.
Desenvolupament de l'activitat	<ul style="list-style-type: none"> • Comenceu l'activitat amb cert misteri, repartint un paperet a cadascú i demanant que s'asseguin i facin l'activitat en silenci (si no, no té gràcia). • Als papers hi ha d'haver diferents missatges: <ul style="list-style-type: none"> ○ Saluda a una altra persona fent-li una abraçada i tres petons a les galtes. ○ Saluda a una altra persona fent-li una abraçada i un petó a cada galta. ○ Saluda a una altra persona fent-li una abraçada i quatre petons, alternant una galta i l'altra. ○ Saluda a una altra persona posant les mans en posició de resar i inclinant el cap endavant. ○ Saluda a una altra persona acariciant-li el nas amb la punta del teu i movent el cap d'un costat a l'altre. ○ Saluda a una altra persona amb una abraçada efusiva. ○ Saluda a l'altra persona donant-li la mà a mig metre de distància, sense estrènyer-li gaire. • Demaneu-los que se saludin amb 5 o 6 persones (en funció del volum del grup) de la manera que se'ls indica al paper. • Demaneu a algunes persones que facin d'observadors de les reaccions, per poder començar amb les seves impressions. • L'important d'aquesta dinàmica és veure que en el senzill acte de saludar hi ha un xoc cultural que s'evidencia en les diferents maneres de fer-ho. A Espanya es donen dos petons i una abraçada, als països anglosaxons es dona la mà a mig metre, a Palestina es fa una abraçada efusiva, a Rússia es fan quatre petons, els esquimals s'acaricien el nas, els xinesos se saluden inclinant-se i ajuntant les mans... En definitiva, cada cultura té la seva manera típica de fer-ho, i no per això hi ha unes formes millors que altres; simplement, són diferents. • Aproveu el debat per centrar la idea del respecte a la diferència. TOTS TENIM DRET A SALUDAR-NOS COM ENS AGRADA FER-HO. Busqueu entre tots altres exemples. • Podreu anar dirigint les idees que sorgeixin de manera que desemboquin en l'ICEBERG DE LA CULTURA, indicant el que veiem i el que no veiem d'una cultura.
Material	Cartrolines amb missatges/ Annex Iceberg
	1ª part: 30 minuts + valoració de la dinàmica 2ª part: 45 min
Observacions	Podreu tenir preparats alguns fotogrames de la pel·lícula per centrar el debat.

Activitat 3. Babel	
Objectiu	Aprofundir en el concepte de comunicació entre persones a partir de la llengua.
Desenvolupament de l'activitat	<p>La llengua és un element de comunicació entre les persones. En el món hi ha 6912 llengües vives (segons The Ethnologue) que permeten l'intercanvi d'opinions i idees entre persones de tot el planeta.</p> <p>Demaneu que facin grups de 5 persones i s'agrupin en petits grups. Dieu que observin el full annex de l'activitat i situïn el nom dels alfabet que hi surten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Què en saps sobre les llengües? • Saps quantes llengües es parlen al món? • Quantes llengües parles? Quines? • Què saps sobre el seu origen? • Esbrina com va ser l'origen de les llengües que coneixes. • Busqueu a internet informació sobre 4 llengües de les que tingueu referència i feu un treball de recollida d'informació sobre elles. On es parla, quantes persones, quines curiositats té, quin és el seu alfabet, d'on prové...etc. • Recolliu tota la informació en una cartolina gran on hi podeu posar tot allò que esbrineu i podeu enganxar-hi i dibuixar allò que vulgueu.
Material	Annex 3. / Cartolina / retoladors / Pissarra / Aula complementària amb accés a internet
	1 hora + "x" temps de recerca
Observacions	<p>Podeu aprofitar per fer aquesta activitat des de l'assignatura d'anglès i consultar: www.ethnologue.com/ Un espai web sobre les llengües vives arreu del món.</p> <p>També podeu encomanar una recerca de treball a casa (individual) per assegurar-vos que l'informació la busca cada alumne/a.</p>



Annex activitat 3. Babel



ا	ب	ت	ث	ج
ح	خ	د	ذ	ر
ز	س	ش	ص	ض
ط	ظ	ع	غ	ف
ق	ك	ل	م	ن
	ه	و	ی	


A Alpha (al-fah)	B Beta (bay-tah)	Γ Gamma (gam-ah)	Δ Delta (dei-ta)	E Epsilon (ep-si-lon)	Z Zeta (zay-tah)
H Eta (ay-tah)	Θ Theta (thay-tah)	I Iota (eye-o-tah)	K Kappa (cap-pah)	Λ Lambda (lamb-dah)	M Mu (mew)
N Nu (new)	Ξ Xi (zie)	O Omicron (om-e-cron)	Π Pi (pie)	Ρ Rho (roe)	Σ Sigma (sig-mah)
T Tau (taw)	Υ Upsilon (up-si-lon)	Φ Phi (fie)	X Chi (kie)	Ψ Psi (sigh)	Ω Omega (oh-may-gah)

Alfabeto Urdu				
Aislada	Inicial	Media	Final	Valor
ا	ب	پ	ت	a
پ	چ	ج	ٹ	b
* پ	ٹ	ث	ث	p
# ٹ	ث	ث	ث	t
ٹ	ج	ج	ج	s
* ج	خ	خ	خ	j
# خ	ح	ح	ح	ch
ح	د	د	د	h
* د	ذ	ذ	ذ	x
# ذ	ر	ر	ر	d
ر	ز	ز	ز	d
* ز	س	س	س	z
# س	ش	ش	ش	r
ش	ص	ص	ص	r
* ص	ض	ض	ض	z
# ض	ط	ط	ط	z
ط	ظ	ظ	ظ	z
* ظ	ع	ع	ع	gh
# ع	غ	غ	غ	f
غ	ق	ق	ق	q
* ق	ك	ك	ك	k
# ك	ل	ل	ل	g
ل	م	م	م	l
* م	ن	ن	ن	m
# ن	ی	ی	ی	n
ی	ہ	ہ	ہ	u,w
* ہ	و	و	و	h
# و	ی	ی	ی	y
ی	ا	ا	ا	e

Alfabeto Wolof										
	Consonantes						Vocales			
	Inicial	No inicial	Inicial	No inicial	Inicial	No inicial	Identificación Provisional			
(a) [1]	Ɑ	Ɱ	w (8)	Ⱳ	ⱳ	y (40)	Ⱶ	ⱶ	a	/
c (2)	ⱷ	ⱸ	l (9)	ⱹ	ⱺ	t (50)	ⱻ	ⱼ	e	◌
m (3)	ⱽ	Ȿ	g (10)	Ɀ	Ⳁ	r (60)	ⳁ	Ⳃ	e	◌
k (4)	ⳃ	Ⳅ	ŋg	ⳅ	Ⳇ	ɲ (70)	ⳇ	Ⳉ	ɔ	◌
b (5)	ⳉ	Ⳋ	ɲ	ⳋ	Ⳍ	(80)	ⳍ	Ⳏ	i	◌
m b	ⳏ	Ⳑ	d (20)	ⳑ	Ⳓ	n (90)	ⳓ	Ⳕ	◌	◌
j (6)	ⳕ	Ⳗ	nd	ⳗ	Ⳙ	p (100)	ⳙ	Ⳛ	o	◌
n j	Ⳝ	ⳝ	x (30)	Ⳟ	ⳟ	Diacríticos			u	◌
s (7)	Ⳡ	ⳡ	h	ⳣ	ⳤ	Vocal larga	-		a	◌
						Vocal cero	^		◌	◌
						Consonante doble	^		◌	◌
Numeración 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10										

Solucions: Grafia xinesa / Escripura àrab / Alfabet grec / Alfabet urdu / Alfabet wolof
Font: Les imatges d'aquesta activitat s'han extret del google/imatges

Nota: Tapeu les solucions i la nota quan feu fotocòpies d'aquest full.

Activitat 4. Què menges?	
Objectiu	Aprendre a reconèixer la diversitat a través del que mengem
Desenvolupament de l'activitat	<p>Inicieu l'activitat preguntant sobre els conceptes de tradició, modernitat, diversitat, interculturalitat, globalitat, interdependència, comerç just...etc.</p> <p>Mireu d'organitzar aquestes paraules en un panell ben visible per a tothom.</p> <p>Una societat és com un gran pastís, on tots els ingredients són necessaris. Un plat cuinat a qualsevol part del món, també utilitza els ingredients que són propis de la seva terra i que es poden trobar amb facilitat en un territori concret.</p> <p>El món global, la immigració i l'exportació de costums gastronòmics diversos fa que a moltes ciutats del món es puguin trobar restaurants italians, xinesos, libanesos...etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Passeu l'annex 4. i demaneu que posin els noms dels 16 plats, acompanyant-los del país o països on es poden trobar. • Si veieu que no tenen prou informació per completar l'exercici, demaneu que facin una recerca per internet, procurant escriure l'origen i la història de cadascún. • Aproveiteu per a que coneguin aspectes rellevants d'aquell país o zona geogràfica que després puguin compartir a l'aula.
Material	Annex 4 / Aula amb ordinadors amb connexió a internet/ pissarra
	1 hora + temps complementari de cerca a internet
Observacions	<p>Solucions:</p> <p>1. Tacos- Mèxic / 2. Vitel Thoné- Argentina / 3. Torrijas-Espanya/ Especialitat típica de Setmana Santa / 4. Tabbulé- Liban / 5. Baclava- Regió àrab / 6. Sushi- Japó / 7. Kebab-Turquía / 8. Cuscus- Regió Magrib / 9. Pollo al curry- India / 10. Feijoada- Brasil / 11. Panellets- Catalunya/ Especialitat típica de Tots Sants / 12. Carne de reno- Finlàndia / 13. Arroz a la cubana- España, tot i que molta gent creu que es un plat cubà / 14. Gallopinto [Altres maneres de dir-li: Costa Rica : Gallopinto; rice and beans en Limón / Nicaragua: Gallopinto; rice and beans en la costa Caribe / Cuba: Moros y cristianos o conгри / Puerto Rico: Congri o arroz con moros / República Dominicana: Moro / Panamá: Gallopinto / Perú: Tacu tacu / Colòmbia: Calentado / Venezuela: Pabellón criollo / El Salvador: Casamiento / Honduras: Casamiento y rice and beans en la costa norte / Jamaica: Rice and peas / México: Píspote] / 15. Bourek- Bosnia / 16. Ravitoto- Madagascar (Àfrica).</p> <p>Si teniu opció, podríeu complementar l'activitat amb una classe de cuina pràctica o bé un dinar/sopar "de traje" on tothom porta alguna cosa d'elaboració pròpia.</p>



1.



5.



9.



13.



2.



6.



10.



14.



3.



7.



11.



15.



4.





8.




12.



16.

Activitat 5. Amor intercultural	
Objectiu	Aprofundir en el concepte d'interculturalitat en el món de la parella
Desenvolupament de l'activitat	<p>Gairebé tothom coneix a alguna parella que està formada per dues persones d'origens diferents o bé que han tingut contextos culturals diferents.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demaneu que facin grups de tres persones i que "surtin al carrer" a entrevistar a una parella que coneguin (creada per persones de diferents orígens) per tal de localitzar i conèixer millor aquells elements que es donen en la seva convivència que tenen un component cultural. <p>[Entrevista: document annex]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demaneu que llegeixen les entrevistes a l'aula, tot demanant que ubiquin el context de cada parella per a que els demés se'n facin una idea. • Els podeu demanar què facin una foto el dia de l'entrevista per poder mostrar-les a classe. • Pot ser interessant demanar als alumnes que resumeixin l'entrevista en una frase o comentari que o bé hagi sortit durant l'entrevista o bé sigui un concepte "destacat" que il·lustra la relació de la parella que han entrevistat. • Apunteu totes les frases- resum a la pissarra, junt amb les fotos de les parelles entrevistades i comenteu-les en grup.
Material	Annex 5 (qüestionari entrevista) + càmera de fotos + càmera d'enregistrar + paper + boli
	El temps d'entrevista, dependrà de cada grup El temps d'aula podria ser d'1.30 min.
Observacions	<p>Podeu demanar a cada grup que els ha sembla l'experiència i si han après alguna cosa amb la que no hi comptaven.</p> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;">  </div>

Activitat 6. Identitats i pertinences	
Objectiu	Constatar les diferències entre identitat i pertinença.
Desenvolupament de l'activitat	<p>Tota persona té un origen que li dona una certa identitat i l'arrela en certa manera al lloc on ha nascut, però en els "anars i tornars" que de vegades comporta el fet de viure, la persona adquireix noves pertinences que fan més rica i complexa la seva identitat.</p> <ul style="list-style-type: none">• Demaneu-los que llegeixin el text autobiogràfic de l'Amin Maalouf i reflexionin sobre el que diu.• Després digueu que pensin en el seu origen i les diferents pertinences que creuen tenir.• Poseu en comú el que resultat del que hagin pensat sobre ells/es mateixos/es i centreu el debat en la següent pregunta: -Quina diferència trobeu doncs, entre identitat i pertinença?
Material	Annex 6
	30 min: Reflexió individual 30 min: Posada en comú
Observacions	Podeu complementar l'activitat buscant fotos de persones famoses que tinguin una història de pertinences diferents. També podeu aprofitar per destacar les històries persones d'alguns alumnes de la classe.

Annex activitat 6. Identitats i pertinences



"Des que vaig deixar el Líban el 1976 per instal·lar-me a França, quantes vegades m'hauran preguntat, amb la millor de les intencions, si em sento més francès o més libanès. I la meua resposta sempre és la mateixa: les dues (...). Per això, a qui fa aquesta pregunta li explico amb paciència que vaig néixer al Líban, que hi vaig viure fins els vint-i-set anys, que la meua llengua materna és l'àrab, que amb aquesta vaig descobrir Dumas, Dickens i el viatge de Gulliver, i que va ser al meu poble de muntanya, el poble dels meus avantpassats, on vaig tenir les primeres alegries infantils i vaig sentir algunes històries en les que després em vaig inspirar per escriure les meves novel·les. Com puc oblidar aquest poble? Com puc tallar els vincles que m'hi uneixen? Però, d'altra banda, ja fa vint-i-dos anys que visc en terres de França, que en bec l'aigua i el vi, que les meves mans acaricien, cada dia, les seves pedres antigues, que escric en francès els meus llibres, i per tot això mai podrà ésser per a mi un terra estrangera. Aleshores, meitat francès, meitat libanès? De cap manera! La identitat no està feta de compartiments, no es divideix en meitats, ni en terços, ni en zones compartimentades. I no és que tingui diverses identitats: només en tinc una (...). En tots nosaltres convergeixen múltiples pertinences."

Amin Maalouf

Fragment de "*Les identitats que maten*". Ed. La Campana. Barcelona, 2006

Altres activitats

A més de les fitxes que us proposem en aquesta guia, hi ha una sèrie d'activitats que us poden ajudar a promoure la consciència sobre els Drets Humans i que permeten abordar la tasca educativa d'una forma més àmplia i integral.

Efemèrides relacionades amb els Drets Humans

La celebració d'efemèrides relacionades amb els Drets Humans amb finalitats didàctico-educatives us poden servir per ressaltar la necessitat de la pau per la convivència; poseu l'èmfasi, de forma positiva, en els diferents aspectes que engloben els Drets Humans i que poden servir com a recordatori davant de certes situacions no superades.



Dates:

Dia Internacional dels Drets del Nen: 20 de novembre

Dia dels Drets Humans: 10 de desembre.

Dia Escolar per la Pau: 30 de gener.

...

Actes intercentres

Les activitats compartides entre diferents centres educatius faciliten la col·laboració humana i professional amb altres centres i posen en contacte els nois de diferents barris i pobles.

Campanyes de solidaritat

Les campanyes puntuals les podeu utilitzar per aprendre a compartir, a no ser indiferents i a posar en contacte els alumnes amb ONGDs d'ajuda al Tercer Món, així com amb entitats que promouen la igualtat i la justícia.

Podeu, per exemple, col·laborar amb ONGDs i oferir-los testimonis directes de voluntaris de projectes, o bé participar en campanyes i organitzacions de defensa dels Drets Humans.

Correspondència interescolar i intercanvis

L'intercanvi de correspondència entre diferents centres pot satisfer les necessitats de comunicació amb altres realitats, facilitar la motivació per estudiar altres medis i cultures, o ser utilitzat com a tècnica específica en l'estudi d'altres llengües i cultures.

Possibles contactes: podeu establir una correspondència continuada amb classes del mateix nivell d'altres escoles de la mateixa comunitat d'Espanya o de la resta del món. És especialment interessant fer-ho amb zones o països anomenats "enemics" per determinades persones.

Revistes o números monogràfics sobre els Drets Humans

Podeu animar-los a escriure en revistes que promouen la defensa dels Drets Humans per facilitar l'expressió i la divulgació de les produccions i comunicacions dels alumnes.

L'escriptura serveix per potenciar la creativitat dels alumnes en la seva forma investigadora i artística, així com per aportar produccions culturals de la pròpia escola.

Teatre i Drets Humans

El teatre permet fomentar l'expressió corporal i el llenguatge dramàtic, alhora que sensibilitza sobre els temes que tracten les obres. Les pròpies representacions dels alumnes poden ser el punt de partida pel debat.

Podeu proposar escenificacions de teatre, de marionetes, etc., utilitzant textos creats pels alumnes o extrets d'altres obres que tracten temes al voltant de la igualtat i la justícia. Després comenteu les escenificacions i els sentiments que s'hi reflecteixen.

Biblioteca de centre

S'ha d'oferir als alumnes una selecció de títols de literatura infantil i juvenil que tractin temes de pau, conflictes i Drets Humans per fomentar el plaer de la lectura i afavorir el pensament crític. Us proposem la lectura d'algun d'aquests llibres amb un fòrum posterior, o la creació de textos que fomentin el reconeixement dels drets de les persones.

Exposicions

Les exposicions són molt útils, ja que permeten treballar un tema des de la vessant personal i, alhora, també la visió de conjunt que inclou a tot el grup.

Es poden seleccionar temes que interessin pel seu contingut i cercar maneres d'exposar-los que suposin el foment de la creativitat dels nois i noies; per exemple, fent un grafiti. Després es poden presentar les creacions de les diferents àrees a tota l'escola.

També es poden utilitzar les exposicions com a canal de comunicació i presa de consciència escola-entorn.

Propostes que llancem: cartells, collage, enganxines, dibuixos, audiovisuals. Exposicions sobre personatges promotors de la pau i la defensa del Drets Humans. Recopilació d'acudits gràfics per la pau.

Jocs cooperatius

Són una bona proposta si s'utilitzen amb finalitats didàctiques educatives, ja que permeten aprendre a gaudir pel senzill plaer de jugar sense que hi hagi perdedors. Faciliten l'aprenentatge de la cooperació i de diferents maneres de comunicació. Estimulen la creació d'una atmosfera activa, participativa i comunicativa. És una experiència a través de la qual es coneix la realitat. Ho utilitzem com a instrument pedagògic, lúdic, participatiu i creatiu. Contribueixen a la creació d'un ambient positiu. Els jocs no competitiu es converteixen en una experiència de grup.

Tipus de jocs:²

Afirmació, coneixement, confiança, comunicació, cooperació, resolució de conflictes.

² Podeu consultar "La alternativa del juego 1 y 2" de Paco Cascón.

Jocs cooperatius

Jocs d'afirmació

La seva finalitat és el desenvolupament de l'autoconcepte de la persona i la seva afirmació com a tal en el grup. Consisteixen en potenciar els aspectes positius de les persones o del grup.

També faciliten el reconeixement de les pròpies necessitats i la capacitat per expressar-les en un clima positiu que potencii l'acceptació i la integració en el grup. (Llista d'atributs, silueta amb qualitats, llista de coses que faig bé...).

Jocs de coneixement

Un dels primers passos per la formació del grup; permet que els participants es coneguin entre ells.

Presentar-se i dir una qualitat de nosaltres mateixos, o parlar dels nostres gustos, cercar algú que compleixi determinats requisits, presentar la nostra llista de petits plaers, fer el joc de l'inquilí dient els nostres noms...

Jocs de confiança

Exercicis físics per provar i estimular la confiança en un mateix i en el grup. En aquest cas, el grup s'ha de conèixer prèviament.

És important la confiança per: fomentar actituds de solidaritat, preparar una feina en comú que suposi un esforç més gran, aprendre a afrontar un conflicte o prendre una decisió.

Es basen en dues circumstàncies: les condicions que crea el fet de deixar-se portar pel grup –reaccions, impulsos, pors, experiències gratificants—, i el fet de canviar els punts de referència habituals de la nostra relació amb els altres i amb el medi.

Jocs de comunicació

Pretenen estimular la comunicació i mirar de trencar la unidireccionalitat de la comunicació verbal en el grup. Afavorir l'escolta activa i la precisió del missatge en la comunicació verbal. Afavorir també la comunicació no verbal i unes relacions més properes i obertes.

Com a exemple, podeu dictar un dibuix, esbrinar alguna cosa amb mímica, passar el mateix missatge a diverses persones, fer córrer paperets...

Jocs de cooperació

Suposen un pas més en el procés de superar les relacions competitives. Es dona una finalitat comú, construint així un espai de cooperació creativa.

Cadires cooperatives, escenificacions en grup...

Jocs i tècniques de resolució de conflictes

El seu objectiu és aprendre a descriure els conflictes i reconèixer les seves causes, interaccions, reaccions, etc.

Tècniques de resolució de conflictes, jocs de rol.

Avaluació dels jocs

És la part més important de cada joc (mètode afectiu) perquè permet analitzar i compartir com s'han sentit els participants amb ells mateixos i amb els altres, així com analitzar l'activitat (reaccions, situacions que s'han donat) i fer aflorar les situacions de la vida quotidiana en les quals es plantegen casos similars, com es resolen i per què.

6. Actua

<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

Organismes de defensa dels Drets Humans
Moviments contra la globalització
Migracions
Recursos sobre Drets Humans
Educació per la pau i els Drets Humans
Solidaritat internacional
Dones
Sindicats

Organismes de defensa dels Drets Humans

Oficina de l'Alt Comissionat de l'ONU per als Drets Humans
Amnistia Internacional Espanya
Associació Marroquina de Drets Humans (AMDH)
Asociación Madres de la Plaza de Mayo
Human Rights
Associació Contra la Tortura
Equip Nizkor: Drets Humans a l'Amèrica Llatina
Abuelas de la Plaza de Mayo
Human Rights Watch
Federació Internacional de Drets Humans
FIAN: Pel dret humà a alimentar-se
INCHRIRI: Drets Humans en el Comerç i les Inversions
Fundació Rigoberta Menchú
Maghreb des droits de l'Homme
ONG San Pedro Nolasco

Moviments contra la globalització

RCADE: Red Ciudadana por la Abolición de la Deuda Externa
Attac Internacional
Attac Madrid
Movimiento contra la Europa de Maastrich
Foro Social Mundial de Portoalegre 2002
Vía Campesina
Movimiento de Resistencia Global
Foro Social de Sevilla
Foro Social Europeo

Migracions

Web d'estrangeria del Colegio de Abogados de Zaragoza
Grupo de Información y Apoyo a los Inmigrantes (GISTI-Francia)
SOS Racismo Madrid
Andalucía Acoge
Colectivo IOÉ

Recursos sobre Drets Humans

Recursos sobre Drets Humans a Internet Pangea
Servidor de Drets Humans de la Universidad de Zaragoza
Pangea: Internet Solidario
Contrainformación Nodo50
Càtedra de la Pau i els Drets Humans de la UNESCO

Laboratorio de Estudios Interculturales Universidad de Granada
Centro de Investigaciones para la Paz
Recursos sobre Drets Humans de la Universitat de Minesotta (en espanyol)
Desapariciones forzadas
MoveOnPeace

Educació per la Pau i els Drets Humans

Edualter
Seminario de Educación para la Paz de la Apdhe

Solidaridad Internacional

Intermón
Frente Zapatista de Liberación Nacional
Sodepaz
Comité de Solidaridad con la Causa Árabe
Canal solidario
Coordinadora de ONGs para el Desarrollo (CONGDE)
Delegació a Espanya del Frente Polisario
ACSUR Las Segovias
Médicos sin Fronteras
Asociación de presos y desaparecidos saharauis

Dones

Mujeres de Afganistán
Mujeres en Red
Plataforma por los Derechos Humanos de las Mujeres
Federación de Organizaciones Feministas del Estado Español
Asociación de Asistencia a Víctimas de Agresiones Sexuales
Ayuda Humanitaria para las Mujeres y Niños de Afganistán (HAWCA)
Mujeres Progresistas de Andalucía

Sindicats

ELA
SOC-MR
USTEA
CC.OO.
UGT
CGT

Diversos

Ecologistas en Acción
Confederación de Consumidores y Usuarios
World Watch
Campana de Consumo Responsable de Granada
Federación de Drogodependencia y Sida - Enlace
Greenpeace
Coordinadora Estatal del Comercio Justo
A pulso
Plataforma contra el fraude y la corrupción de la cosa pública en Melilla
<http://www.apdha.org/enlaces/enlaces.htm> - top%23top

7. Per saber més...

Recursos educatius a la xarxa

Racismi y xenofobia: el conflicto de la interculturalidad. Orientaciones.

URL: <http://www.pntic.mec.es/revista3/junio/entrecul.htm>

Manuel Méndez Santamaria

La interculturalitat fa referència a la conflictiva convivència de diferents cultures en un mateix entorn. Aquest entorn és el propi d'una d'aquestes cultures que reconeixem com a dominant en la mesura en què les altres cultures es troben en minoria. Conclusions per a una educació responsable.

Article publicat a la revista cultural Telémaco

Educación en valores: educación para la paz

URL: <http://www.pntic.mec.es/98/diciembre/paz1.htm>

Manuel Méndez i Pilar Llanderas

Recursos per incorporar al projecte curricular de centre el tractament del racisme i les actituds xenòfobes, així com el reconeixement de la diversitat.

Article publicat a la revista cultural Telémaco.

Convivencia en el entorno educativo: 1. Interculturalidad. Consideraciones Generales. 2. La Integración Social. 3. La Intolerancia. 4. La Intolerancia II

URL: <http://centros5.pntic.mec.es/cpr.de.la.latina.carabanchel/convivir/interc.html>

Jesús Martín María Cabeza

Propostes per abordar el tema de la convivència en el marc del programa transnacional europeu "Convivir es Vivir", de formació del professorat per la millora de la convivència als centres escolars.

Guia de la unitat didàctica 'Somos iguales, somos diferentes'

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/secundaria/transversales/igua-dif.htm>

Elaborada per professors d'Educació Compensatòria de la Subdirecció Territorial d'Educació Madrid-Oeste. Reflexions i anàlisis conceptuals al voltant de la interculturalitat i propostes d'activitats didàctiques. Per Educació Secundària.

Programació de la matèria d'Ètica per 4art curs d'E.S.O.

URL: <http://centros5.pntic.mec.es/ies.principe.de.asturias/Etica4.htm>

I.E.S. "Príncipe de Asturias". Lorca

Planificació de l'assignatura d'ètica, centrada en el tema transversal de la diversitat.

Fem les nostres joguines

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/infantil/transversales/juguetes.htm>

Paz Núñez Monforte i Susana Marín Sanz.

Fabricació de joguines no bèl·liques a partir de materials de rebuig: proposta de treball per Educació Infantil. Aquesta experiència serveix de fil conductor per desenvolupar diferents aspectes de tres temes transversals, entre ells el de la pau.

Som indis. Les disfresses com a recurs educatiu per treballar els temes transversals

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/infantil/transversales/disfraces.htm>

Paz Núñez Monforte i Susana Marín Sanz.

Proposta de treball per Educació Infantil integrada en l'Àrea del Medi Físic i Social i en l'Àrea de Comunicació i Representació. Tanmateix, és útil com a guia per desenvolupar aspectes de temes transversals com la igualtat, el respecte vers els altres, la tolerància i la conservació del medi ambient.

Les ONGs a l'Escola

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/infantil/transversales/ongs.htm>

Paz Núñez Monforte i Susana Marín Sanz.

Recopilació de materials educatius facilitats per les diferents ONGs com a recurs didàctic per desenvolupar els temes transversals a Educació Infantil. Cadascun dels materials que s'ofereix va acompanyat d'una fitxa amb comentaris sobre el seu interès didàctic.

Educar en solidaritat

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/primaria/transversales/vaquita.html>

Mercedes García Ruiz, Javier Pérez Llorente, Alberto Rodríguez Felipe, Ruth Rodríguez Ríos, Rocío Segura Rodríguez, Ana María Suárez Gea i Natalia Villalobos Vencelá.

Analitza temes d'educació per la pau, amb un Quadern d'Activitats pels alumnes. Destinat a Educació Primària.

Anàlisi estètic i ètic d'una pel·lícula

URL: <http://www.pntic.mec.es/recursos/secundaria/transversales/paz2.html>

Marta Soria i Pablo Arnau

A través de la pel·lícula analitzada, 'Before the Rain', de M. Manchevski, es mira d'afavorir l'assimilació de valors morals (tolerància, solidaritat, pluralisme) presentats en el llenguatge filmic, així com reflexionar sobre els temes transversals del currículum espanyol. S'ofereixen els arxius comprimits dels materials didàctics: Annex I, Guia de comentari de la pel·lícula. El relat mític com a gènere humanístic, i l'Annex II, Guia del visionat de la pel·lícula: elements tècnics, formals i estètics.

La ciutat de la diferència, una exposició contra el racisme, la xenofòbia i l'antisemitisme

URL: <http://www.pntic.mec.es/paqtem/babel/>

Fundación Baruch Spinoza.

Exposició fotogràfica virtual amb comentaris per analitzar-lo a l'aula, amb el propòsit de desvelar les actituds i els comportaments intolerants, així com de propiciar la reflexió i la modificació d'actituds. Per Educació Secundària.

Informació i recursos en altres servidors web:

Projecte "Crecer con Derechos"

URL: <http://www.ucm.es/info/quiron/crecer.htm>

Facultat d'Educació - Centre de Formació del Professorat - Universidad Complutense de Madrid

Projecte amb interessants materials didàctics que vol fomentar una major sensibilitat al voltant de com viuen els seus drets els nens i les nenes. Aquesta iniciativa se suma a la recomanació de l'Informe de la Comissió Internacional sobre l'Educació pel Segle XXI en el sentit d'aprofitar millor les oportunitats que ofereixen els nous avenços tecnològics.

EDUALTER, xarxa de recursos en educació per la pau, el desenvolupament i la interculturalitat

Català, gallec, euskera i castellà.

URL: <http://www.pangea.org/edualter/>

Recopilació de materials (fitxes de llibres i articles, vídeos, documents) per l'educació per la pau, la interculturalitat i el desenvolupament. Arxius comprimits en format PDF per a descarregar-los.

Fundació per la Pau

Català, castellà i anglès.

<http://www.pangea.org/perlapau/>

Documents i recursos en línia, entre els quals destaquem el Butlletí de la Fundació per la Pau. La Fundació disposa d'un Centre de Recursos i Documentació i organitza seminaris al voltant de la defensa de la pau, la desmilitarització, la no violència i la solidaritat.

Consell de la Joventut d'Espanya (CJE)

URL: <http://www.cje.org/tolerancia/toleraindex.htm>

Materials educatius en abundància i de molt bona qualitat, amb arxius comprimits per ser descarregats. Campanyes vigents, Manifest per la Diversitat, Cites Interculturals; Joc Intercultural, Notícies i disposicions legals són alguns dels continguts que ofereix el CJE al seu servidor.

Educació Intercultural

Anglès, francès, alemany i castellà.

URL: <http://www.solidar.org>

Web de SOLIDAR, associació de diverses ONGs pel benestar social, l'educació permanent i el desenvolupament. Compta amb el suport de la Unió Europea.

Entorn social

Castellà, català, euskera, alemany, anglès i francès

URL: <http://www.entornosocial.es>

Publicació electrònica dirigida a institucions i centres de serveis i atenció social pels diferents col·lectius de població (persones grans, discapacitats, menors, dones, joves, immigrants, persones en situació d'exclusió social, etc.).

Col·laboració entre ONGs que lluiten contra el racisme

Anglès, alemany i castellà.

URL: <http://www.fight-racism.org>

Pàgina d'ONGs amb enllaços, opinions i notícies.

Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI), Consell d'Europa

Anglès i francès.

URL: <http://www.ecri.coe.fr>

Pàgina oficial d'ECRI. Conté documents oficials sobre les seves activitats, dades sociològiques i materials educatius inestimables (paquets educatius, recursos gràfics i vídeos comprimits per descarregar).

1997 Any europeu contra el racisme

Castellà, anglès i alemany.

URL: <http://europa.eu.int/en/comm/dg05/1997/cover.htm>

Glossari, crítiques de llibres i pel·lícules que tracten el tema del racisme, exemples de bones pràctiques en la lluita contra el racisme (iniciatives de formació, difusió d'experiències, projectes educatius), concursos, legislació, etc. Tot, en l'àmbit europeu.

Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Refugiats - Oficina Internacional

Anglès, francès i alemany.

URL: <http://www.unhcr.ch>

Mòduls de planificació d'unitats didàctiques i activitats per Llengua i Literatura, Art, Història, Geografia i Educació Cívica. Pel Tercer Cicle de Primària (10-12 anys) i Educació Secundària; tot en anglès, i alguns materials en francès.

CIPIE, Observatori permanent de la immigració

URL: <http://www.eurosur.org/CIPIE/prensa.htm>

Anàlisi de la premsa i les emissions de ràdio i televisió espanyoles en relació amb la immigració. Interessants informes sobre els mitjans publicats en línia.

Guia de recursos documentals "Som diferents, som iguals". Madrid, 1995

URL: <http://www.eurosur.org/RACIS/portada.htm>

Guia elaborada pel Comitè Espanyol de la Campanya Europea de la Joventut contra el racisme, la xenofòbia, l'antisemitisme i la intolerància amb l'objectiu d'oferir a persones, educadors, ONGs i el moviment associatiu en general, interessats i preocupats pels seus continguts, un instrument útil pel desenvolupament de la seva feina.

Asociación Secretariado General Gitano

URL: <http://www.asgg>

Bases de dades bibliogràfiques, material audiovisual i reculls de premsa.

United for Intercultural Action European Network against nationalism, racism, fascism and in support of migrants and refugees

Anglès

URL: <http://www.united.non-profit.nl/>

Interessant pels fulletons informatius en què es tracten temes d'actualitat en la lluita contra el racisme i la discriminació.

Guia de recursos per refugiats

URL: http://www.eurosur.org/IEPALA/guia_ref

La guia és fruit d'un esforç d'identificació de les organitzacions més rellevants al servei dels refugiats a Espanya i al processament rigorós de la informació relacionada, tant amb elles com amb els seus serveis. Inclou la recopilació dels instruments jurídics que donen marc legal al reconeixement de la condició de refugiat a Espanya i l'aplicació de mesures que garanteixen la salvaguarda dels seus drets.

Revista Internacional de Ciències Socials

URL: <http://www.unesco.org/issj>

Revista trimestral fundada l'any 1949 per la UNESCO i editada en sis idiomes: anglès, francès, castellà, àrab, xinès i rus. Les seves bases de dades tenen un valor inestimable.

Manifest 2000

URL: <http://www.unesco.org/cpp/sp/index.html>

L'Assamblea General de les Nacions Unides va proclamar l'any 2000 Any Internacional de la Cultura de Pau, i la UNESCO coordina les activitats a tot arreu del món. El Manifest 2000 per una cultura de pau i de no violència ha estat formulat pels Premis Nobel de la Pau per tal que l'individu assumeixi la seva responsabilitat: no és ni una crida ni una petició dirigida a instàncies superiors. És la responsabilitat de cada ésser humà de convertir en realitat els valors, les actituds i els comportaments que fomenten la cultura de pau.

Materials per l'educació en valors

Català i castellà.

URL: <http://www.xtec.es/recursos/valors/valors.htm>

Pàgina del servidor del Programa d'Informàtica Educativa de Catalunya, amb una base de dades bibliogràfica sobre Drets Humans, consum, educació pel desenvolupament, educació per la pau, educació moral, educació vial, igualtat d'oportunitats per a ambdós sexes, interculturalitat, medi ambient, reflexió ètica, salut, sexualitat i tutoria. La va elaborar SENDERI, Fundació de Serveis per la Cultura Popular.

Resolució sobre el racisme, la xenofòbia i l'antisemitisme, i sobre l'Any europeu contra el racisme (1997) - B4-0045/97

URL: <http://www.europarl.es/correo/postales/racismo.html>

AFS-Intercultura - Programa d'Educació Global

URL: <http://www.afs-intercultura.org/index.html>

Conté materials didàctics, utilitzables amb una adaptació mínima, sobre: educació en Drets Humans, educació intercultural, educació pel voluntariat i consciència global.

Averroes, Red Telemàtica Educativa d'Andalusia

URL: <http://averroes.cec.junta-andalucia.es/www/inmigrantes/enlaces.html>

Interessant directori d'enllaços sobre interculturalitat i educació, amb indicacions sobre els nivells educatius en els quals es pot utilitzar la informació i els recursos que aporten.

Programa de temes transversals - Conselleria d'Educació i Cultura - Comunitat de Madrid

URL: <http://platea.pntic.mec.es/cam/srp/transversales/Transversales.html>

Es tracta, bàsicament, d'ofertes de cursos de formació de professors.

Materials per treballar directament i organitzar activitats concretes sobre educació pel desenvolupament, conflictes i altres temes relacionats

Tècniques i estratègies didàctiques

Mundópolis II Fase. Tallers d'educació per al desenvolupament. HEGOA: Bilbao, 1997. pàgs. 172, 174, 176 i 178

Quadern de tècniques

Projecte "I tu... com ho veus?", ACSUR-Las Segovias, àrea d'educació pel desenvolupament.- Madrid, 1995

Com elaborar guions didàctics?

Mundópolis II Fase. Tallers d'educació pel desenvolupament. HEGOA: Bilbao, 1997. p. 154

Llista de tasques que podem realitzar amb una imatge

Pedro Saez. Les claus dels conflictes. Guies didàctiques d'educació pel desenvolupament. CIP: Madrid, 1997. pàgs. 76-77

Exposicions fotogràfiques

Com planificar la "Setmana d'un sol món"

La Setmana d'un sol món. ACSUR/CIP/CJE: Madrid 1997. pàgs. 11-13

Concurso "L'estat del món"

La Setmana d'un sol món. ACSUR/CIP/CJE: Madrid 1997. pàgs. 14-17

Subasta dels drets juvenils

La Setmana d'un sol món. ACSUR/CIP/CJE: Madrid 1997. pàgs. 20-26

El "controvertit" joc de les mines

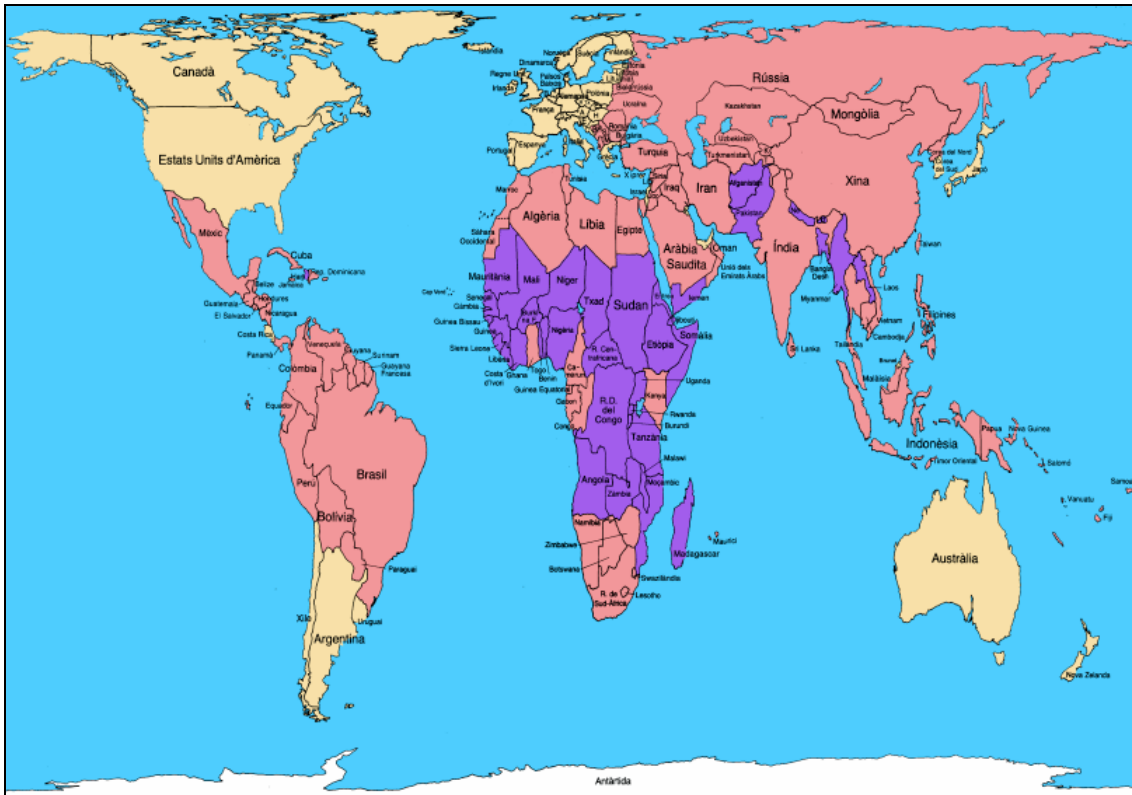
La Setmana d'un sol món. ACSUR/CIP/CJE: Madrid 1997. pàgs. 31-36

La rosa dels vents

Activitats

- Albatros. Trobada amb una cultura diferent. Activitat sobre prejudicis culturals.
- L'AVE. Activitat per idear mètodes d'acció no violents. Jocs de rol.
- Activitat per la diversitat cultural. Interculturalitat
- Activitat. Estereotips de la marginació.
- Recurs audiovisual: Referència del vídeo "La classe dividida". Enfocament socio-afectiu.

Mapa de Peters



Quin mapamundi més estrany, oi? Sembla que s'hagi "desconfigurat" la imatge al posar-la en aquest document. Doncs no: aquest mapa està bé i, de fet, és la projecció que millor representa el món tal com és. Llavors, per què estem acostumats a veure'l més xato? Doncs perquè normalment es fa servir el mapa de Mercator.

La projecció Mercator

El mapa de Mercator va ser creat el 1569, una època en què els navegants solcaven els oceans a vela, en vaixells de fusta, guiant-se pels estels. L'èxit d'aquesta projecció es deu a que qualsevol línia recta que es traci marca el rumb real amb què es pot navegar seguint amb la brúixola l'angle que es marqui al mapa. La forma dels països és real, però la seva superfície augmenta exageradament en les latituds altes, casualment Europa i Amèrica del nord, on es concentra el 80% de la riquesa mundial.

La projecció Peters

Aquest mapa el va proposar l'historiador i cartògraf Dr. Arno Peters a Alemanya el 1974, i va generar un acalorat debat. La projecció de Peters és una projecció cilíndrica i conforme, igual que la de Mercator. La diferència rau en que corregeix matemàticament la distorsió de les latituds altes. La projecció Peters mira de fugir de la **imatge eurocèntrica** del món. És la projecció que menys deforma les escales. De totes les projeccions existents, aquesta és la més ajustada al món real.